

TRIBUNALENS DOM (tredje avdelningen)

den 30 november 2011 \*

I mål T-208/06,

**Quinn Barlo Ltd**, Cavan (Irland),

**Quinn Plastics NV**, Geel (Belgien),

**Quinn Plastics GmbH**, Mainz (Tyskland),

företrädna av advokaterna W. Blau, F. Wijckmans och F. Tuytschaever,

klagande,

mot

**Europeiska kommissionen**, inledningsvis företrädd av V. Bottka och S. Noë, därefter av V. Bottka och N. Khan, båda i egenskap av ombud,

svarande,

\* Rättegångsspråk: engelska.

angående talan om ogiltigförklaring av artiklarna 1 och 2 i kommissionens beslut K(2006) 2098 slutlig av den 31 maj 2006 angående ett förfarande med tillämpning av artikel 81 EG och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/F/38.645 – Metakrylat) såvitt de rör sökandena, eller, i andra hand, talan om ogiltigförklaring av artikel 2 i beslutet såvitt sökandena däri åläggs böter, eller, i tredje hand, talan om nedsättning av bötesbeloppet,

meddelar

TRIBUNALEN (tredje avdelningen)

sammansatt av ordföranden O. Czúcz samt domarna I. Labucka (referent) och D. Gratsias,

justitiesekreterare: handläggaren J. Plingers,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 10 maj 2011,

följande

## **Dom**

### **Bakgrund till tvisten**

- <sup>1</sup> I kommissionens beslut K(2006) 2098 slutlig av den 31 maj 2006 angående ett förfarande med tillämpning av artikel 81 EG och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/F/38.645 – Metakrylat) (nedan kallat det angripna beslutet) konstaterade

Europeiska gemenskapernas kommission bland annat att ett antal företag hade åsidosatt artikel 81 EG och artikel 53 i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) genom att – under ett flertal perioder mellan den 23 januari 1997 och den 12 september 2002 – delta i en rad konkurrensbegränsande avtal och samordnade förfaranden inom metakrylatsektorn vilka omfattade hela EES (artikel 1 i det angripna beslutet).

- 2 Enligt det angripna beslutet rörde det sig om en enda, fortlöpande överträdelse som avsåg följande tre produkter av polymetylmetakrylat (nedan kallat PMMA): formmassor, massiva plattor och sanitetsgods. Det framgår av det angripna beslutet att dessa tre PMMA-produkter visserligen är fysiskt och kemiskt olika och har olika användningsområden, men att de ändå kan betraktas som en homogen produktgrupp eftersom samma råvara används, nämligen metylmetakrylat (nedan kallat MMA) (skälen 4–8 i det angripna beslutet).
  
- 3 Enligt det angripna beslutet bestod överträdelsen i att deltagarna diskuterade priser och kom överens om, genomförde och övervakade prisavtal antingen i form av prishöjningar eller åtminstone genom en stabilisering av befintliga priser. De diskuterade om extra kostnader för tjänster skulle föras över på kunderna. De utbytte kommersiellt viktig och konfidentiell marknads- eller företagsrelevant information. De deltog i regelbundet återkommande möten och hade andra kontakter för att underlätta överträdelsen (artikel 1 och skälen 1–3 i det angripna beslutet).
  
- 4 Det angripna beslutet var riktat till Degussa AG, Röhm GmbH & Co. KG och Para-Chemie GmbH (nedan tillsammans kallade Degussa-bolagen), till Total SA, Elf Aquitaine SA, Arkema SA (tidigare Atofina SA), Altuglas International SA och Altumax Europe SAS (nedan tillsammans kallade Atofina-bolagen), till Lucite International Ltd och Lucite International UK Ltd (nedan tillsammans kallade Lucite-bolagen),

till ICI plc samt till sökandena Quinn Barlo Ltd, Quinn Plastics NV och Quinn Plastics GmbH.

5 Sökandena ingår i den irländska koncernen Quinn Group Ltd, vilken den 7 maj 2004, efter den period då överträdelsen ägde rum, förvärvade aktiekapitalet i det centrala moderbolaget i Barlo-koncernen (Barlo Group plc, därefter omdöpt till Barlo Group Ltd) (skäl 299 i det angripna beslutet). Sökandena uppstod när verksamheten i tre tidigare bolag inom Barlo-koncernen (nedan tillsammans kallade Barlo-bolagen) överfördes till Quinn-koncernen i januari 2005:

— Quinn Plastics GmbH efterträdde Barlo Plastics GmbH. Enligt det angripna beslutet deltog Barlo Plastics GmbH i den otillåtna samverkan som konstaterades i metakrylatsektorn (skäl 297 i det angripna beslutet),

— Quinn Plastics NV efterträdde Barlo Plastics NV som var moderbolag till Barlo Plastics GmbH, och som indirekt innehade 100 procent av det bolagets aktiekapital (skälen 38, 43 och 301 i det angripna beslutet),

— Quinn Barlo efterträdde Barlo Group Ltd. Detta är moderbolaget i den tidigare existerande Barlo-koncernen och det innehar, direkt eller indirekt, 100 procent av aktiekapitalet i de bolag som tidigare ingick i Barlo-koncernen (skälen 300 och 301 i det angripna beslutet).

6 Det angripna beslutet var riktat till samtliga tre sökande. Kommissionen hade nämligen konstaterat att Quinn Barlo och Quinn Plastics NV bar ansvaret för hur Quinn Plastics GmbH (tidigare Barlo Plastics GmbH) hade agerat under den tid som överträdelsen pågick (skälen 301 och 304 och artikel 1 i det angripna beslutet).

- 7 Den utredning som ledde fram till det angripna beslutet föranleddes av att Degussa-bolagen den 20 december 2002 ingav en ansökan om immunitet med stöd av kommissionens meddelande av den 19 februari 2002 och immunitet mot böter och nedsättning av böter i kartellärenden (EGT C 45, s. 3) (nedan kallat meddelandet om samarbete).
  
- 8 De 25 och 26 mars 2003 gjorde kommissionen inspektioner i Atofina-, Barlo-, Degussa- och Lucite-bolagens lokaler (skäl 59 i det angripna beslutet). Efter inspektionerna ingav Atofina- och Lucite-bolagen den 3 april respektive den 11 juli 2003 var sin ansökan om immunitet mot böter eller nedsättning av böter med stöd av meddelandet om samarbete (skälen 60 och 66 i det angripna beslutet). Den 18 oktober 2004 ingav ICI en ansökan om nedsättning av bötesbeloppet med stöd av meddelandet av samarbete (skäl 83 i det angripna beslutet). Barlo-bolagen lämnade inte in någon ansökan med stöd av det ovannämnda meddelandet.
  
- 9 Den 9 april 2003 och den 29 juli 2004 begärde kommissionen in upplysningar från Barlo-bolagen vid ett flertal tillfällen med stöd av artikel 11 i rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962, första förordningen om tillämpning av fördragets artiklar [81 EG] och [82 EG] (EGT 1962, 13, s. 204), därefter med stöd av artikel 18 enligt rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 [EG] och 82 [EG] (EGT L 1, 2003, s. 1) (skälen 62–79 i det angripna beslutet).
  
- 10 Den 17 augusti 2005 antog kommissionen ett meddelande om invändningar beträffande en enda, fortlöpande överträdelse som avsåg MMA, formmassor i PMMA, massiva plattor i PMMA och sanitetsgods i PMMA. Kommissionen skickade meddelandet till bland annat sökandena och Quinn Plastics, SA (skäl 85 i det angripna beslutet).

- 11 En förhandling ägde rum den 15 och 16 december 2005.
- 12 Mot bakgrund av de uppgifter som företagen lämnade i sina svar på meddelandet om invändningar och under det muntliga hörandet beslutade kommissionen att ta tillbaka vissa invändningar, nämligen
- de invändningar som hade framställts mot samtliga de företag som meddelandet av invändningar var riktat till vad gäller den delen av överträdelsen som avsåg MMA,
  - de invändningar som hade framställts mot sökandena och Quinn Plastics, SA vad gäller formmassor i PMMA, och
  - de invändningar som hade framställts mot Quinn Plastics, SA vad gäller massiva plattor i PMMA (skäl 93 i det angripna beslutet).
- 13 Kommissionen antog det angripna beslutet den 31 maj 2006. Kommissionen konstaterade att sökandena hade deltagit i de konkurrensbegränsande avtal och samordnade förfaranden som avses ovan i punkterna 1–3 under perioden den 30 april 1998 till den 21 augusti 2000 (artikel 1 l–n i det angripna beslutet). Kommissionen ålade dem böter på 9 miljoner euro och höll dem solidariskt ansvariga för betalningen av dessa böter (artikel 2 e i det angripna beslutet).
- 14 När det gäller beräkningen av bötesbeloppet undersökte kommissionen hur allvarlig överträdelsen var och konstaterade först och främst att det, med hänsyn till överträdelsens beskaffenhet och det faktum att den omfattade hela EES, rörde sig om en mycket allvarlig överträdelse i den mening som avses i riktlinjerna för beräkning

av böter som döms ut enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 65.5 i EKSG-fördraget (EGT C 9, 1998, s. 3) (nedan kallade riktlinjerna) (skälen 319–331 i det angripna beslutet).

15 Vidare ansåg kommissionen att det inom kategorin mycket allvarliga överträdelser var möjligt att variera behandlingen av företagen för att ta hänsyn till deras faktiska ekonomiska kapacitet att i betydande utsträckning skada konkurrensen. Härvid konstaterade kommissionen att de berörda företagen ”kunde delas in i [tre] underkategorier beroende på deras relativa betydelse för omsättningen härrörande från försäljningen av PMMA-produkter, för vilka de deltog i kartellen”. Kommissionen fann att Barlo-bolagen, vilkas omsättning inom EES uppgick till 66,37 miljoner euro år 2000 för massiva plattor i PMMA, skulle placeras i den tredje kategorin.

16 Som en del av den varierade behandlingen satte kommissionen ned utgångsbeloppet för böterna med 25 procent för sökandena. Följande motivering lämnades (skäl 335 i det angripna beslutet):

”[K]ommissionen beaktar att det inte är uppenbart huruvida Barlo-bolagen har deltagit i de otillåtna kontakterna beträffande formmassor i PMMA eller sanitetsgods i PMMA. Således framgår det att Barlo-bolagen inte hade kännedom om eller inte nödvändigtvis behövde ha haft kännedom om den allmänna planen med de konkurrensbegränsande arrangemangen ...”

17 Detta föranledde kommissionen att fastställa utgångsbeloppet för de böter som sökandena skulle åläggas till 15 miljoner euro (skäl 336 i det angripna beslutet).

- 18 Därefter undersökte kommissionen överträdelsens varaktighet. Den konstaterar att eftersom sökandena hade deltagit i överträdelsen under två år och tre månader skulle utgångsbeloppet räknas upp med 20 procent (10 procent per år av fullständigt deltagande) (skälen 351–353 i det angripna beslutet). Grundbeloppet för sökandenas böter fastställdes sålunda till 18 miljoner euro (skäl 354 i det angripna beslutet).
- 19 Efter detta undersökte kommissionen huruvida det förelåg några försvårande eller förmildrande omständigheter. Den fann att det inte förelåg någon försvårande omständighet vad gäller sökandena. Kommissionen godtog sökandenas argument att de endast hade haft en passiv och underordnad roll i överträdelsen som en förmildrande omständighet. Följaktligen beviljade kommissionen dem en nedsättning med 50 procent av bötesbeloppet (skälen 372–374 i det angripna beslutet).
- 20 Kommissionen godtog inga andra av de förmildrande omständigheter som sökandena gjorde gällande (skälen 375–396 i det angripna beslutet) och fastställde således bötesbeloppet till 9 miljoner euro (skäl 397 i det angripna beslutet). Eftersom meddelandet om samarbete inte har tillämpats i sökandenas fall är detta det slutliga bötesbeloppet.

## **Förfarandet och parternas yrkanden**

- 21 Sökandena har väckt förevarande talan genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 8 augusti 2006.
- 22 På grund av ändringen i sammansättningen av förstainstansrättens avdelningar förordnades referenten att tjänstgöra på tredje avdelningen, och målet tilldelades följaktligen denna avdelning.



23 På grundval av referentens rapport beslutade förstainstansrätten (tredje avdelningen) att inleda det muntliga förfarandet och att, som åtgärd för processledning, anmoda kommissionen att besvara vissa frågor och att ge in handlingar. Kommissionen efterkom denna begäran inom den utsatta fristen.

24 Parterna utvecklade sin talan och svarade på tribunalens frågor vid förhandlingen den 10 maj 2011. Dessutom gav kommissionen in ytterligare handlingar som svar på den begäran som nämns i punkten ovan. Handlingarna lades till akten. Då sökandena bekräftade att de hade haft möjlighet att ta ställning till dessa handlingar under förhandlingen avslutades det muntliga förfarandet efter förhandlingens slut.

25 Sökandena har yrkat att tribunalen ska

— i första hand, ogiltigförklara artiklarna 1 och 2 i det angripna beslutet såvitt det rör dem,

— i andra hand, ogiltigförklara artikel 2 i det angripna beslutet såvitt det rör dem,

— i tredje hand, ogiltigförklara artikel 2 i det angripna beslutet såvitt de däri åläggs böter om 9 miljoner euro och sätta ned bötesbeloppet med beaktande av de argument som har anförts till stöd för talan, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

26 Kommissionen har yrkat att tribunalen ska

— ogilla talan, och

— förplikta sökandena att ersätta rättegångskostnaderna.

### **Rättslig bedömning**

27 Sökandena har åberopat två grunder till stöd för sin talan. Den första grunden avser ett åsidosättande av artikel 81 EG. Genom den andra grunden har sökandena gjort gällande att det föreligger ett åsidosättande av artikel 23.3 i förordning nr 1/2003, av riktlinjerna och av proportionalitetsprincipen.

#### *Den första grunden: Åsidosättande av artikel 81 EG*

28 Som första grund har sökandena gjort gällande att kommissionen inte har visat på vilket sätt Barlo-bolagens beteende utgjorde ett åsidosättande av artikel 81 EG. Grunden kan delas upp i tre delar. Genom den första grundens första del har sökandena ifrågasatt kommissionens bedömning när det gäller fem möten på vilka det angripna beslutet grundades vad avser sökandena. De har kritiserat kommissionen för att inte ha beaktat det faktum att de inte varit inblandade i några andra avtal eller utbyten. Genom den första grundens andra del har sökandena gjort gällande att kommissionen inte har visat att Barlo-bolagen deltog i ”en enda, gemensam och konkurrensbegränsande

plan”. Genom den första grundens tredje del har sökandena gjort gällande att kommissionen inte har visat att Barlo-bolagen deltagit i någon fortlöpande överträdelse.

Den första grundens första del: Felaktig bedömning av de möten och andra kontakter eller utbyten som Barlo-bolagen har varit inblandade i

29 Denna del av den första grunden består av tre invändningar.

30 För det första har sökandena anfört att även om Barlo-bolagen var närvarande vid fyra av de fem berörda mötena (nämligen de möten som hölls i Tyskland i Dernbach i april 1998, i Darmstadt den 29 juni 1998, i Heidelberg den 24 februari 2000 och i Deidesheim den 21 augusti 2000) så har kommissionen inte visat att Barlo-bolagens närvaro vid dessa möten utgjorde någon betydande restriktion av konkurrensen eller något åsidosättande av artikel 81 EG. Vidare har sökandena bestritt att Barlo-bolagen var närvarande vid det femte mötet, nämligen det som hölls i Barcelona i maj-juni 1999. De anser att kommissionen inte har visat att något sådant möte har ägt rum. Slutligen har sökandena gjort gällande att kommissionen inte har beaktat det faktum att den inte har visat att sökandena varit inblandade i några andra konkurrensbegränsande kontakter eller utbyten bortsett från närvaron av en företrädare för Barlo-bolagen vid de ovannämnda fyra mötena.

– De fyra möten som det har medgetts att Barlo-bolagen närvarade vid

31 Sökandena har bestritt att de har åsidosatt artikel 81 EG genom att en företrädare för Barlo-bolagen deltog i de fyra mötena. Dels har de vänt sig mot den beskrivning av dessa möten som lämnas i det angripna beslutet. Det saknas tillräcklig bevisning

för den beskrivningen. Dels har sökandena anfört att det fanns en "legitim förklaring" till Barlo-bolagens beteende. De har påpekat att de intressen som företräddes av deltagarna i den konkurrensbegränsande samverkan inte nödvändigtvis sammanföll med Barlo-bolagens intressen, eftersom Barlo-bolagen inte var verksamma vare sig på MMA-området eller på området för samtliga PMMA-produkter. Sökandena har anfört att eftersom Barlo-bolagens prisstrategi var oförenlig med målen med samverkan och eftersom Barlo-bolagens marknadsandel ökade ville deltagarna i samverkan sannolikt pröva om Barlo-bolagen kunde tas med i samverkan genom att bjuda in Barlo-bolagen till möten med en "oskyldig" dagordning eller vid tillfällen då inget möte var inplanerat. Bevisningen i kommissionens akt visar att dessa försök misslyckades och att Barlo-bolagen har fortsatt att driva sin egen företagsstrategi för att öka sin marknadsandel.

32 Tribunalen erinrar först och främst om att det framgår av artikel 1 i det angripna beslutet att sökandena har åsidosatt artikel 81 EG och artikel 53 i EES-avtalet "genom att delta ... i en rad avtal och samordnade förfaranden inom metakrylatsektorn som omfattade hela EES och bestod i diskussioner om priser samt överenskommelser om, genomförande av och övervakning av prisavtal antingen i form av prishöjningar eller åtminstone genom en stabilisering av befintliga priser. Det fördes diskussioner om huruvida extra kostnader för tjänster skulle föras över på kunderna, och deltagarna utbytte kommersiellt viktig och konfidentiell marknads- eller företagsrelevant information. De deltog i regelbundet återkommande möten och hade andra kontakter för att underlätta överträdelsen och för att övervaka genomförandet."

33 Enligt artikel 81.1 EG är alla avtal mellan företag, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden som kan påverka handeln mellan medlemsstater och som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen inom den gemensamma marknaden oförenliga med den gemensamma marknaden och förbjudna.

- 34 Enligt fast rättspraxis omfattar begreppen avtal och samordnat förfarande, vilka avses i artikel 81.1 EG, olika former av samförstånd som är av samma art och som endast skiljer sig åt vad avser deras intensitet och i vilka former de kommer till uttryck (domstolens dom av den 8 juli 1999 i mål C-49/92 P, kommissionen mot Anic Partecipazioni, REG 1999, s. I-4125, punkterna 131 och 132, och av den 4 juni 2009 i mål C-8/08, T-Mobile Netherlands m.fl., REG 2009, s. I-4529, punkt 23).
- 35 För att det ska vara fråga om ett avtal i den mening som avses i artikel 81.1 EG är det tillräckligt att de aktuella företagen har gett uttryck för sin gemensamma vilja att agera på marknaden på ett bestämt sätt (förstainstansrättens dom av den 17 december 1991 i mål T-7/89, Hercules Chemicals mot kommissionen, REG 1991, s. II-1711, svensk specialutgåva, volym 11, s. II-83, punkt 256, och av den 20 mars 2002 i mål T-9/99, HFB m.fl. mot kommissionen, REG 2002, s. II-1487, punkt 199).
- 36 Begreppet samordnat förfarande avser en form av samordning mellan företag som, utan att ha drivits så långt som till genomförande av ett avtal i snäv bemärkelse, innebär att konkurrensens risker medvetet ersätts med ett praktiskt samarbete dem emellan (domstolens dom i det ovan i punkt 34 nämnda målet kommissionen mot Anic Partecipazioni, punkt 115, och av den 8 juli 1999 i mål C-199/92 P, Hüls mot kommissionen, REG 1999, s. I-4287, punkt 158).
- 37 Artikel 81.1 EG hindrar strikt att det förekommer direkta eller indirekta kontakter mellan sådana aktörer, kontakter som är ägnade att antingen påverka en faktisk eller potentiell konkurrents beteende på marknaden eller för en sådan konkurrent avslöja det beteende man har beslutat om eller överväger att själv tillämpa på marknaden, när dessa kontakter har till syfte eller resultat att utmynna i konkurrensvillkor som inte motsvarar de normala villkoren på den relevanta marknaden (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 34 nämnda målet kommissionen mot Anic Partecipazioni, punkterna 115–117, och domen i det ovan i punkt 34 nämnda målet T-Mobile Netherlands m.fl., punkt 33).

- 38 Av detta följer bland annat att utbyte av information mellan konkurrenter kan strida mot konkurrensbestämmelserna när detta utbyte mildrar eller undanröjer graden av osäkerhet om den relevanta marknads funktion och följaktligen begränsar konkurrensen mellan företagen (domen i det ovan i punkt 34 nämnda målet T-Mobile Netherlands m.fl., punkt 35).
- 39 Vid bedömningen av om ett samordnat förfarande är förbjudet enligt artikel 81.1 EG är det dessutom överflödigt att ta hänsyn till dess faktiska resultat när det framgår att syftet med förfarandet är att hindra, begränsa eller snedvrída konkurrensen på den gemensamma marknaden. Således är det inte nödvändigt att undersöka vad ett samordnat förfarande har för resultat, om det redan framgår att det har ett konkurrensbegränsande syfte (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 34 nämnda målet T-Mobile Netherlands m.fl., punkt 29 och där angiven rättspraxis).
- 40 Dessutom konstaterar tribunalen att begreppet samordnat förfarande – förutom samordning mellan de berörda företagen – visserligen även förutsätter ett beteende på marknaden som följer på denna samordning och ett orsakssamband mellan dessa båda rekvisit. Såvida motsatsen inte bevisas, vilket det åvilar de berörda aktörerna att göra, måste det emellertid antas att de företag som deltar i samordningen och som fortsätter att vara aktiva på marknaden tar hänsyn till informationsutbytet med sina konkurrenter när de bestämmer sitt beteende på denna marknad (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 34 nämnda målet T-Mobile Netherlands m.fl., punkt 51 och där angiven rättspraxis).
- 41 När det gäller en komplex överträdelse, i vilken flera producenter varit inblandade under många år och som syftat till att åstadkomma en gemensam reglering av marknaden, kan det inte krävas att kommissionen, i förhållande till varje företag och vid varje tidpunkt, ska kunna kvalificera överträdelsen som antingen avtal eller samordnat förfarande, i synnerhet som artikel 81 EG under alla omständigheter omfattar båda dessa slag av överträdelse (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 34 nämnda målet kommissionen mot Anic Partecipazioni,

punkterna 111–114, och förstainstansrättens dom av den 20 april 1999 i de förenade målen T-305/94-T-307/94, T-313/94-T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 och T-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, REG 1999, s. II-931, punkt 696).

- 42 Den dubbla kvalificeringen av en och samma överträdelse som "avtal och samordnat förfarande" ska i ett sådant sammanhang anses gälla ett sammansatt förhållande som innefattar faktiska omständigheter av vilka vissa kan kvalificeras som avtal och andra som samordnade förfaranden i den mening som avses i artikel 81.1 EG. Det föreskrivs ingen särskild kvalificering i denna bestämmelse av detta slag av komplexa överträdelser (domen i det ovan i punkt 35 nämnda målet Hercules Chemicals mot kommissionen, punkt 264, och domen i det ovan i punkt 35 nämnda målet HFB m.fl. mot kommissionen, punkt 187).
- 43 Beträffande bevisningen för en överträdelse erinrar tribunalen om att det ankommer på kommissionen att anföra den bevisning som krävs för att visa att sådana faktiska omständigheter som utgör en överträdelse av artikel 81.1 EG har förelegat (domstolens dom av den 17 december 1998 i mål C-185/95 P, Baustahlgewebe mot kommissionen, REG 1998, s. I-8417, punkt 58). Härvid ska kommissionen förebringa exakt och samstämmig bevisning för att styrka att överträdelsen har ägt rum (se förstainstansrättens dom av den 6 juli 2000 i mål T-62/98, Volkswagen mot kommissionen, REG 2000, s. II-2707, punkt 43 och där angiven rättspraxis, och av den 8 juli 2008 i mål T-54/03, Lafarge mot kommissionen, ej publicerad i rättsfallssamlingen, punkt 55).
- 44 Emellertid behöver varje del av den bevisning som kommissionen företett inte nödvändigtvis uppfylla dessa kriterier med avseende på varje del av överträdelsen. Det är tillräckligt att en samlad bedömning av alla de indicier som institutionen åberopat uppfyller detta krav (se förstainstansrättens dom av den 8 juli 2004 i de förenade målen T-67/00, T-68/00, T-71/00 och T-78/00, JFE Engineering m.fl. mot kommissionen, REG 2004, s. II-2501, punkt 180 och där angiven rättspraxis).

- 45 De indicier som kommissionen åberopar i sitt beslut för att styrka att ett företag åsidosatt artikel 81.1 EG ska inte beaktas vart och ett för sig, utan som en helhet (se förstainstansrättens dom av den 8 juli 2008 i mål T-53/03, BPB mot kommissionen, REG 2008, s. II-1333, punkt 185 och där angiven rättspraxis).
- 46 Det ska också beaktas att konkurrensbegränsande verksamhet sker i det fördolda och att förekomsten av ett konkurrensbegränsande förfarande eller avtal i de allra flesta fall måste härledas ur ett antal sammanträffanden och indicier som när de beaktas tillsammans kan utgöra bevis för att en överträdelse av konkurrensreglerna har skett, när någon annan hållbar förklaring saknas (domstolens dom av den 7 januari 2004 i de förenade målen C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P och C-219/00 P, Aalborg Portland m.fl. mot kommissionen, REG 2004, s. I-123, punkterna 55–57).
- 47 Enligt fast rättspraxis behöver kommissionen endast visa att det berörda företaget har deltagit i möten under vilka konkurrensbegränsande avtal slutits, utan att öppet ha motsatt sig detta, för att styrka att nämnda företag har deltagit i den konkurrensbegränsande samverkan. När deltagandet i sådana möten väl har visats, åligger det detta företag att anföra omständigheter som visar att företaget deltog i nämnda möten utan någon som helst konkurrensfientlig inställning, genom att styrka att företaget förklarat för sina konkurrenter att det deltog i mötena med en annan inställning än dessa (domarna i det ovan i punkt 36 nämnda målet Hüls mot kommissionen, punkt 155, i det ovan i punkt 34 nämnda målet kommissionen mot Anic Partecipazioni, punkt 96, och i de ovan i punkt 46 nämnda förenade målen Aalborg Portland m.fl. mot kommissionen, punkt 81).
- 48 Skälet för denna rättsprincip är att ett företag, genom att delta i nämnda sammanträde utan att öppet ta avstånd från det som där avhandlas, ger övriga deltagare intryck av att det instämmer i vad som beslutas på sammanträdet och att företaget kommer att rätta sig därefter (domen i de ovan i punkt 46 nämnda förenade målen Aalborg Portland m.fl. mot kommissionen, punkt 82).



- 49 Den omständigheten att ett företag underlåter att rätta sig efter resultaten av ett möte med konkurrensbegränsande syfte innebär inte heller att företagets ansvar på grund av att det har deltagit i överenskommelsen bortfaller, så länge det inte öppet tagit avstånd från mötets innehåll (domen i de ovan i punkt 46 nämnda förenade målen Aalborg Portland m.fl. mot kommissionen, punkt 85).
- 50 Det har slagits fast att begreppet öppet avståndstagande såsom ansvarsbefriande faktor ska tolkas restriktivt. Framför allt kan det förhållandet att en aktör förhåller sig tyst under ett möte vid vilket ett olagligt samförstånd uppnås i en viss prispolitisk fråga inte jämföras med ett klart och tydligt avståndstagande (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 5 december 2006 i mål T-303/02, Westfalen Gassen Nederland mot kommissionen, REG 2006, s. II-4567, punkterna 103 och 124).
- 51 Det ska dock även påpekas att ovannämnda rättspraxis avseende tyst samtycke vilar på premissen att det berörda företaget har deltagit i möten under vilka konkurrensbegränsande avtal slutits (domen i de ovan i punkt 46 nämnda förenade målen Aalborg Portland m.fl. mot kommissionen, punkt 81) eller sammanträden som var uppenbart konkurrensfientliga (domen i det ovan i punkt 36 nämnda målet Hüls mot kommissionen, punkt 155). Följaktligen kan nämnda rättspraxis inte tillämpas när det inte föreligger klar och övertygande bevisning för att ett möte var konkurrensfientligt (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 12 september 2007 i mål T-36/05, Coats Holdings och Coats mot kommissionen, ej publicerat i rättsfalls-samlingen, punkt 91).
- 52 Vad gäller sökandenas argument avseende bevisvärdet hos de förklaringar som har lämnats inom ramen för de ansökningar som har gjorts med stöd av meddelandet om samarbete, erinrar tribunalen om att det enligt fast rättspraxis inte finns någon bestämmelse eller allmän princip i unionsrätten enligt vilken kommissionen inte mot ett visst företag får åberopa förklaringar som har lämnats av andra företag som är föremål för utredning (domen i den ovan i punkt 41 nämnda domen Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, punkt 512). De förklaringar som har lämnats

med anledning av meddelandet om samarbete kan således inte anses sakna bevisvärde endast av den anledningen (domen i det ovan i punkt 43 nämnda målet Lafarge mot kommissionen, punkterna 57 och 58).

- 53 En viss vaksamhet mot uppgifter som de huvudsakliga deltagarna i en lagstridig konkurrensbegränsande samverkan lämnat frivilligt kan vara på sin plats, då deltagarna skulle kunna tänkas vilja förminska betydelsen av sin egen del i överträdelsen och förstora betydelsen av de andras. Med beaktande av den inneboende logiken i det förfarande som föreskrivs i meddelandet om samarbete konstaterar tribunalen emellertid att en begäran om att få komma i åtnjutande av detta meddelande för att få till en minskning av bötesbeloppet nämligen inte med nödvändighet ger upphov till ett behov av att förvanska bevisningen avseende övriga deltagare i den påtalade konkurrensbegränsande samverkan. Att försöka vilseleda kommissionen kan nämligen leda till att företagets uppriktighet och samarbetsvilja kan komma att ifrågasättas, och detta riskerar därmed att inte kunna dra full fördel av meddelandet om samarbete (förstainstansrättens dom av den 16 november 2006 i mål T-120/04, Peróxidos Orgánicos mot kommissionen, REG 2006, s. II-4441, punkt 70, och domen i det ovan i punkt 43 nämnda målet Lafarge mot kommissionen, punkt 58).
- 54 Tribunalen anser i synnerhet att om någon medger att han eller hon gjort sig skyldig till en överträdelse och därmed tillstår omständigheter som ligger utanför vad som skulle gå att sluta sig till direkt utifrån de ifrågavarande handlingarna, utvisar detta förhållande, om inte motsatsen framgår av särskilda omständigheter, att denne har beslutat sig för att säga sanningen. Uttalanden som går emot den som avgett dem ska sålunda i princip anses utgöra särskilt trovärdig bevisning (förstainstansrättens dom i de ovan i punkt 44 nämnda förenade målen JFE Engineering m.fl. mot kommissionen, punkterna 211 och 212, av den 26 april 2007 i de förenade målen T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 och T-136/02, Bolloré m.fl. mot kommissionen, REG 2007, s. II-947, punkt 166, och i det ovan i punkt 43 nämnda målet Lafarge mot kommissionen, punkt 59).

- 55 Enligt fast rättspraxis kan ett uttalande från ett företag som anklagas för att ha deltagit i en konkurrensbegränsande samverkan, vars exakthet har bestritts av flera företag som också anklagas för att ha deltagit, likväl inte betraktas som ett tillräckligt bevis för att dessa andra företag har gjort sig skyldiga till en överträdelse om detta inte styrks genom annan bevisning (förstainstansrättens dom i de ovan i punkt 44 nämnda förenade målen JFE Engineering m.fl. mot kommissionen, punkt 219, av den 25 oktober 2005 i mål T-38/02, Groupe Danone mot kommissionen, REG 2005, s. II-4407, punkt 285, och domen i det ovan i punkt 43 nämnda målet Lafarge mot kommissionen, punkt 293).
- 56 För att fastställa vilket bevisvärde som ska tillskrivas de förklaringar som har lämnats av de företag som har ingett en ansökan med stöd av meddelandet om samarbete, beaktar tribunalen framför allt att det föreligger betydande samstämmiga uppgifter som styrker förklaringarnas riktighet (se, för ett liknande resonemang, domen i de ovan i punkt 44 nämnda förenade målen JFE Engineering m.fl. mot kommissionen, punkt 220, och domen i det ovan i punkt 53 nämnda målet Peróxidos Orgánicos mot kommissionen, punkt 70) och att det saknas indikationer på att dessa företag skulle tendera att förminska betydelsen av sin egen del i överträdelsen och förstora betydelsen av de andra företagens del (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 43 nämnda målet Lafarge mot kommissionen, punkterna 62 och 295).
- 57 När det gäller frågan om hur långt domstolsprövningen sträcker sig i det förevarande fallet erinrar tribunalen om att när en talan om ogiltigförklaring av ett beslut som fattats med stöd av artikel 81.1 EG väckts vid tribunalen ska denna, enligt fast rättspraxis, generellt göra en fullständig prövning av huruvida förutsättningarna för tillämpning av artikel 81.1 EG är uppfyllda (se förstainstansrättens dom av den 26 oktober 2000 i mål T-41/96, Bayer mot kommissionen, REG 2000, s. II-3383, punkt 62 och där angiven rättspraxis).
- 58 Den omständigheten att domstolen anser att det föreligger tveksamhet ska dessutom gagna det företag till vilket beslutet om en överträdelse är riktat i enlighet med principen om presumtionen för den anklagades oskuld. Då det rör sig om en allmän princip i unionsrätten ska den tillämpas bland annat i förfaranden rörande åsidosättanden av konkurrensregler som gäller företag och som kan leda till ålägganden av böter eller

viten (domen i det ovan i punkt 36 nämnda målet Hüls mot kommissionen, punkterna 149 och 150).

59 Sökandenas argument att kommissionen inte har visat att Barlo-bolagens deltagande i de fyra mötena utgjorde ett åsidosättande av artikel 81 EG ska prövas mot bakgrund av dessa allmänna hänsynstaganden.

60 Det första mötet, som ägde rum i april 1998 i Dernbach, beskrevs på följande sätt i skäl 151 i det angripna beslutet:

”Det andra av de möten som nämns ovan i skäl 144 ägde rum i april 1998 på hotell ... i Dernbach. Enligt Atofina-bolagen handlade detta möte också om genomförandet av de nya prisstrukturerna i Tyskland, och deltagarna antog åtgärder för att säkerställa att dessa prisstrukturer fungerade och tillämpades, framför allt vad gäller tillämpningen av högre priser för små kvantiteter och minskning av de kostnader som skulle övervältras på kunderna ... Barlo-bolagen bekräftar att detta möte har hållits och att [B.] var närvarande. Barlo-bolagen uppger vidare att syftet med mötet från början var att behandla frågor beträffande marknadens utveckling men att dagordningen i själva verket utvidgades till att omfatta tillkännagivandet av nya prisstrukturer i form av överväring av högre kostnader för tjänster på kunderna. Då deltagarna inte lyckades nå en överenskommelse om hur kunderna skulle faktureras för kostnaderna för tjänster gjorde Barlo-bolagen efter detta möte inte något försök att höja genomsnittspriset för massiva plattor i PMMA ... Även om Degussa-bolagen visserligen anser att det är möjligt att detta möte är identiskt med det möte den 16 mars 1998 som nämns ovan i skäl 148 ... drar kommissionen, på grundval av de förklaringar som har avgetts av Atofina- och Barlo-bolagen, slutsatsen att det möte som nämns i det skälet i själva verket ägde rum i april 1998.”

- 61 Det följer av handlingarna, liksom av lydelsen i skäl 151 i det angripna beslutet, att kommissionen tog fasta på två saker vid fastställandet av mötets innehåll: dels en förklaring som Atofina-bolagen lämnade inom ramen för sin ansökan med stöd av meddelandet om samarbete, dels sökandenas svar på meddelandet om invändningar.
- 62 Mot bakgrund av dessa uppgifter ska det för det första konstateras att det är styrkt att mötet hade ett uppenbart konkurrensfientligt syfte.
- 63 Dels stämmer inte sökandenas påstående att den beskrivning som har lämnats av B. utgör det enda beviset för att mötet var konkurrensfientligt. Det framgår nämligen av Atofina-bolagens förklaring att syftet med mötet var att säkerställa att de nya prisstrukturerna fungerade och tillämpades. Ett sådant syfte måste anses vara uppenbart konkurrensfientligt. Endast den omständigheten att det rör sig om en allmän beskrivning av flera möten föranleder inte någon annan bedömning.
- 64 Dels konstaterar tribunalen att sökandena inte har ifrågasatt riktigheten av den beskrivning som deras egen företrädare B. har lämnat. Av denna beskrivning framgår det dock också, trots att sökandena har hävdat motsatsen, att det rörde sig om ett möte om en konkurrensbegränsande samverkan. Av den beskrivningen framgår nämligen att det förekom ett tillkännagivande av de nya prisstrukturerna och att dessa nya prisstrukturer diskuterades, även om deltagarna, enligt B., inte nådde någon överenskommelse i den frågan. Att diskussionerna enligt B. inte ledde fram till någon överenskommelse påverkar inte det faktum att mötet var uppenbart konkurrensfientligt, eftersom det i vilket fall som helst förekom ett utbyte av kommersiellt känslig information.

- 65 Dessutom framhåller tribunalen att dessa två delar bekräftar varandra sinsemellan, framför allt vad gäller diskussionerna om ”de nya prisstrukturerna” och Barlo-bolagens närvaro vid dessa diskussioner. Under dessa förhållanden kan Atofina-bolagens uppgifter om att andra företag var närvarande vid mötet, företag vilkas närvaro inte nämndes i det angripna beslutet, inte vederlägga kommissionens slutsats vad gäller sökandena.
- 66 De uppgifter som Degussa-bolagen lämnade i sitt svar på meddelandet om invändningar gör dessutom inte att Atofina-bolagens och B.:s beskrivning ska ifrågasättas. Degussa-bolagen uppgav endast att de inte särskilt kunde bekräfta att ett möte hade ägt rum i april 1998 samtidigt som de framhöll att de inte kunde utesluta att så var fallet. Degussa-bolagen angav att det var möjligt att det rörde sig om samma möte som det som ägde rum den 16 mars 1998. Det ska dock framhållas att Degussa-bolagen, vilket framgår av fotnot 92 i det angripna beslutet, även nämnde att en företrädare för Barlo-bolagen hade varit närvarande vid det sistnämnda mötet.
- 67 I en senare förklaring som lämnats som svar på en begäran om upplysningar från kommissionen angav Atofina-bolagen inte längre att mötet hade ägt rum i april utan den 16 mars 1998, samtidigt som de bekräftade att den beskrivning som de lämnat var riktig. Denna osäkerhet kring det exakta datumet för mötet innebär dock inte att sökandena befrias från ansvar med tanke på vilka uppgifter de själva har lämnat i sina förklaringar och med hänsyn till att den tidpunkt som har fastställts, det vill säga april 1998 i stället för den 16 mars 1998, är till sökandenas fördel eftersom kommissionen har fastställt att de ska anses ha börjat delta i överträdelsen vid detta datum (sista dagen i april månad).
- 68 När det gäller bedömningen av Barlo-bolagens beteende under mötet i Dernbach, erinrar tribunalen om att sökandena inte har förnekat att vederbörande var närvarande vid det mötet och inte har hävdats att företrädaren öppet tog avstånd från det som avhandlades på mötet (se ovan punkt 47).

- 69 Barlo-bolagens blotta närvaro vid mötet räcker under dessa förhållanden för att konstatera att deras beteende stred mot artikel 81 EG, eftersom det vid mötet, enligt vad som framgår ovan, åtminstone förekom diskussioner om priser och mötet således ska kvalificeras som uppenbart konkurrensfientligt (se ovan punkterna 37 och 38). I den situationen borde B., till skillnad från vad sökandena har gjort gällande, ha insett att han deltog i ett möte om konkurrensbegränsande samverkan och öppet ha tagit avstånd från detta (se ovan punkterna 47, 48 och 51).
- 70 Att Barlo-bolagen inte ska ha genomfört några prishöjningar efter mötet innebär inte, även om det skulle vara styrkt, att sökandenas ansvar ska ifrågasättas (se ovan punkt 49). I vilket fall som helst har sökandena inte visat att Barlo-bolagen inte, vid sitt agerande på marknaden, har beaktat den information som utbyttes under mötet (se ovan punkt 40).
- 71 Sökandena har inte bestritt att det andra mötet, den 29 juni 1998 i Darmstadt, som behandlas i skäl 155 i det angripna beslutet, var konkurrensfientligt till sin karaktär. Däremot anser de att det inte är styrkt att Barlo-bolagen hade för avsikt att genom sitt eget agerande bidra till att uppnå de övriga deltagarnas gemensamma målsättningar och att Barlo-bolagens närvaro vid mötet således inte kan kvalificeras som ett åsidosättande av artikel 81 EG.
- 72 Sökandena kan emellertid inte vinna framgång med detta argument.
- 73 Det räcker att konstatera att det framgår av beskrivningen av mötet i skäl 155 i det angripna beslutet, vilken sökandena inte har bestritt, att det rörde sig om ett uppenbart konkurrensfientligt möte. Enligt den rättspraxis som avses ovan i punkt 47, ankom det under sådana omständigheter på Barlo-bolagen att öppet ta avstånd från det som avhandlades på mötet.

- 74 Tribunalen konstaterar framför allt att det faktum att Barlo-bolagen inte indikerade att de skulle ändra sin prisstrategi (slutet av skäl 155 i det angripna beslutet) inte kan betraktas som ett öppet avståndstagande (se ovan punkt 50).
- 75 På samma sätt underkänner tribunalen argumentet att deltagarna i den konkurrensbegränsande samverkan hade bjudit in Barlo-bolagen till mötet i syfte att få dem att bli en del av samverkan och att detta försök misslyckades. Eftersom det inte föreligger något öppet avståndstagande kan det inte anses visat att Barlo-bolagen inte har fått övriga deltagare att tro att de anslöt sig till eller underkastade sig vad som där hade beslutats, vilket sökandena har gjort gällande.
- 76 Sökandena har anfört att det här var det första mötet avseende prisförhandlingar som en företrädare för Barlo-bolagen var närvarande vid och att denne inte hade väntat sig att mötet skulle vara konkurrensfientligt. Vidare har de uppgett att Barlo-bolagen helt har förnekat aktivt deltagande i mötet och att det inte har visats att Barlo-bolagen ändrade sin prisstrategi efter mötet. De har också gjort gällande att Barlo-bolagens företrädare inte nämns i det angripna beslutet vad gäller något uppföljningsmöte. Tribunalen konstaterar att samtliga dessa argument saknar relevans. Dessutom framgår det av det ovan anförda att det här inte var det första mötet som Barlo-bolagens företrädare deltog i. De uppgifter som Lucite-bolagen har lämnat om att så var fallet, motsägs av de uppgifter som lämnats av Atofina-bolagen, Degussa-bolagen och sökandena själva, vilket framgår av redogörelsen ovan.
- 77 När det gäller det tredje mötet, som ägde rum den 24 februari 2000 i Heidelberg, har sökandena uppgett att kommissionens beskrivning i skäl 167 i det angripna beslutet inte är korrekt och att det inte rörde sig om något möte om konkurrensbegränsande samverkan utan om ett "oväntat" "försök" att få till stånd ett prisavtal och att involvera Barlo-bolagen, samt att försöket misslyckades.



78 Tribunalen påpekar dels att skäl 167 i det angripna beslutet på ett korrekt sätt återger innehållet i den förklaring som sökandena lämnade som svar på meddelandet om invändningar, och sökandena har inte i förevarande mål hävdats att den förklaringen skulle vara felaktig. I motsats till vad sökandena har angett räcker det med nämnda förklaring i sig för att visa att mötet var uppenbart konkurrensfientligt. Av den framgår nämligen otvetydigt att Degussa- och Atofina-bolagen presenterade sina nya prisstrategier för att uppmuntra de övriga deltagarna att följa dem och att det förekom ”diskussioner” om detta mellan deltagarna. Även om det antas att det skulle vara styrkt att dessa ”diskussioner” avslutades utan något konkret resultat, såsom sökandena har gjort gällande, räcker det inte för att mötet inte ska betraktas som konkurrensfientligt. Mötet innehöll nämligen åtminstone en diskussion om priser och ett utbyte av kommersiellt viktig information. Eftersom Barlo-bolagen inte öppet tog avstånd från det som avhandlades på mötet, räcker det med den omständigheten att Barlo-bolagen närvarade vid mötet för att det ska anses styrkt att sökandena har deltagit i den konkurrensbegränsande samverkan (se ovan skälen 37 och 47–51).

79 Dels framhåller tribunalen att innehållet i de förklaringar som Degussa-bolagen har avgett och som på tribunalens begäran har getts in av kommissionen (se ovan punkt 23) stöder kommissionens påstående om att företagen ”[hade] träffats för att kontrollera tillämpningen av avtalen om prishöjningar”, att det ”under de föregående månaderna hade konstaterats att priserna på vissa nationella marknader inte hade höjts eller endast delvis hade höjts” och att ”deltagarna också [hade] utbytt information om marknaden”. Kommissionens påståenden, med hänvisning till skäl 117 i det angripna beslutet, att utbytet framför allt avsåg priserna på marknaden, har dessutom stöd i den förklaring från sökandena som avses i punkten ovan. Där anges att Degussa-bolagen och Atofina-bolagen presenterade sina nya prisstrukturer.

80 Med beaktande av vad sökandena i sin egen förklaring, som inte har bestritts, har uppgett beträffande mötets innehåll konstaterar tribunalen att de inte kan vinna

framgång med sina övriga argument. Bland annat saknar det relevans att företaget Repsol inte nämns i det angripna beslutet såsom en av deltagarna i mötet, trots att dess närvaro nämns av Degussa-bolagen, eller att Lucite-bolagen inte kan dra sig till minnes något möte som ägde rum den dagen. Samma sak gäller de argument som är baserade på att Degussa-bolagen, i sitt svar på meddelandet om invändningar, korrigerade vissa delar av sina tidigare förklaringar. Degussa-bolagen ifrågasatte för övrigt inte att utbytet mellan de inblandade företagen var konkurrensfientliga. Slutligen, vad gäller sökandenas argument att det saknas stöd för kommissionens påstående att utbytet avsåg sådana uppgifter "som de som nämndes ... i skäl 117", erinrar tribunalen om att sökandena själva medgav att Degussa- och Atofina-bolagen presenterade sina nya prisstrukturer vid mötet. Det innebär att även om det antas att utbytet av alla typer av information som nämns i skäl 117 i det angripna beslutet inte är styrkt, påverkar det inte bedömningen att ett utbyte av kommersiellt viktig information faktiskt ägde rum vid mötet.

- <sup>81</sup> När det gäller det fjärde mötet, som ägde rum den 21 augusti 2000 i Deidesheim, konstaterar tribunalen att skäl 168 i det angripna beslutet innehåller en detaljerad beskrivning av detta möte som i huvudsak är baserad på de handskrivna anteckningar som Lucite-bolagens företrädare gjorde under mötet. Dessa anteckningar hittades i Lucite-bolagens lokaler vid inspektionen, och där nämns bland annat en av Barlo-bolagen planerad prishöjning. Att mötet ägde rum och att det var konkurrensfientligt bekräftades därefter av Lucite-bolagen, i samband med deras ansökan med stöd av meddelandet om samarbete, liksom av Degussa- och Atofina-bolagen. Barlo-bolagen bekräftade sin närvaro vid mötet i fråga och mötets uppenbart konkurrensfientliga karaktär genom att lämna följande uppgifter:

"Den 21 augusti 2000 ägde ett fjärde möte rum i Deidesheim ... Det var 'elektronisk handel' som stod på dagordningen, ett ämne som vid den tiden diskuterades mycket vid CEFIC-möten. Inbjudan till mötet kom på nytt från Degussa-bolagen. I stället för att prata om elektronisk handel, ändrade Degussa- och Atofina-bolagen dagordningen

för mötet för att i stället föreslå en prishöjning för november 2000. Degussa- och Atofina-bolagen utbytte detaljerad information om sin prissättning och tillkännagav därefter sina planer på att höja priserna i november 2000. Enligt de uppgifter som [sökandena] förfogar över godtog [B.] ingen prishöjning ...”

82 Mot denna bakgrund konstaterar tribunalen att det är styrkt att mötet var uppenbart konkurrensfientligt och att Barlo-bolagen var närvarande vid detta.

83 Dessutom har sökandena i förevarande mål inte ifrågasatt beskrivningen i skäl 168 i det angripna beslutet. De har endast gjort gällande att kommissionen inte har visat att Barlo-bolagens närvaro vid mötet stred mot artikel 81 EG, eftersom Barlo-bolagen inte godtog Atofina- och Degussa-bolagens förslag. Enligt sökandena upplevde Barlo-bolagen mötet som ett ”oväntat” ”försök” att värva dem. Sökandena har också framhållit att det saknas bevis för att Barlo-bolagen genomförde den prishöjning som det beslutades om vid mötet, vilket sökandena anser att kommissionen har medgett, eftersom datumet för mötet överensstämmer med slutet på sökandenas deltagande i överträdelsen.

84 Detta argument gör det dock inte möjligt att vederlägga kommissionens slutsats beträffande åsidosättandet av artikel 81 EG.

85 Argumentet att Barlo-bolagen inte godtog prishöjningarna motsägs för det första av innehållet i de handskrivna anteckningar som gjordes av Lucite-bolagens företrädare. Innehållet bekräftades senare av Lucite-, Degussa- och Atofina-bolagen.

- 86 För det andra konstaterar tribunalen att även om det antas att Barlo-bolagen inte godtog någon prishöjning deltog de inte desto mindre i ett uppenbart konkurrensfientligt möte – under vilket det förekom diskussioner och beslut om prishöjningar samt utbyte av kommersiellt känslig information – utan att öppet ta avstånd från vad som där avhandlades. Sålunda är det, enligt principerna i den rättspraxis som avses ovan i punkt 49, visat att konkurrensreglerna har överträtts. Framför allt saknar det relevans att mötet var ”oväntat” för Barlo-bolagen och att dessa aldrig agerade i enlighet med resultaten från mötet.
- 87 Atofina-bolagens förklaring enligt vilken ”syftet med mötet var att försöka återupprätta förtroendet mellan Degussa-/Ato[fin]a-/Lucite-/Barlo-bolagen för att kunna höja priserna” visar inte alls att mötet inte var planerat som ett möte om konkurrensbegränsande samverkan, vilket sökandena har hävdad. Tvärtom bekräftar den snarare att mötet var uppenbart konkurrensfientligt, att Barlo-bolagen var närvarande och att Barlo-bolagen redan hade varit inblandade i denna konkurrensbegränsande samverkan före mötet.
- 88 Mot bakgrund av det ovan anförda gjorde kommissionen en riktig bedömning när den slog fast att Barlo-bolagens deltagande i ovannämnda fyra möten utgjorde ett åsidosättande av artikel 81 EG.
- 89 Riktigheten i denna slutsats bestrids inte av sökandenas argument att det i förevarande fall ska fästas ”särskild uppmärksamhet” vid bevisbördan, som kommissionen skulle ha försökt kasta om, mot bakgrund av att sökandena förvärvade Barlo-bolagen fyra år efter det att överträdelsen upphört och av det faktum att det därigenom är omöjligt för sökandena att ge in egen bevisning. Det följer nämligen av det ovan anförda att åsidosättandet av artikel 81 EG har styrkts i enlighet med vad som stadgas beträffande bevisfrågor i fast rättspraxis.

90 På samma sätt kan sökandena inte vinna framgång med de argument som de har anfört för att ersätta kommissionens förklaring med en annan ”tänkbar förklaring”, eftersom slutsatsen ovan i punkt 88 grundar sig på den otvetydiga bevisning som kommissionen har samlat in (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 51 nämnda målet Coats Holdings och Coats mot kommissionen, punkterna 72 och 74).

91 Denna invändning kan således inte godtas.

— Det ifrågasatta mötet i Barcelona i maj–juni 1999 (skäl 164 i det angripna beslutet)

92 Till skillnad från vad som är fallet med de fyra möten som behandlas ovan har sökandena bestritt att Barlo-bolagen har deltagit i något som helst möte i maj eller i juni 1999. De hävdar dessutom att kommissionen inte har visat att något sådant möte över huvud taget skulle ha ägt rum. Mötet påstås ha varit av ”avgörande betydelse” för dem eftersom det är länken mellan två möten år 1998 och de två möten år 2000 vid vilka Barlo-bolagen närvarade.

93 I skäl 164 i det angripna beslutet angavs följande:

”I maj eller i juni 1999 ägde ett möte rum på ett hotell i Barcelona mellan företrädarna för Atofina-bolagen, ICI, Degussa-bolagen, Barlo-bolagen och Irpen (en lokal producent). Syftet med mötet var att informera Irpen om prisavtalen och att få dem att ansluta sig till avtalen. Det fördes också diskussioner om fastställandet av minimipriser och om minimipriser per lastpall. Mötesdeltagarna förde diskussioner om varje enskilt land och varje enskild kund, och det fastställdes exakta tidpunkter för prishöjningarna för varje land.”

- 94 Det framgår, såsom klagandena har konstaterat, att kommissionen inte har någon skriftlig bevisning vad gäller mötets konkurrensfientliga karaktär och inte heller någon skriftlig bevisning som styrker att mötet över huvud taget har ägt rum eller som visar vilka personer som deltog. Till stöd för beskrivningen av mötet hänvisade kommissionen i det angripna beslutet endast till en förklaring från Atofina-bolagen, som avgavs i samband med den ansökan som Atofina-bolagen gjorde med stöd av meddelandet om samarbete, och den bekräftelse som Degussa-bolagen lämnade i sitt svar på meddelandet om invändningar.
- 95 Således ska tribunalen pröva om det räcker med dessa förklaringar för att styrka att Barlo-bolagen deltog i det påstådda mötet.
- 96 Det ska i det avseendet erinras om att uttalanden som har gjorts i samband med en ansökan om förmånlig behandling spelar en viktig roll, vilket framgår av den rättspraxis som avses i punkterna 52–54 ovan. Dessa uttalanden som gjorts i företagets namn har ett icke förringbart bevisvärde, eftersom de medför betydande rättsliga och ekonomiska risker (se även tribunalens dom av den 24 mars 2011 i mål T-385/06, Alberts Industries m.fl. mot kommissionen, REU 2011, s. II-1223, punkt 47). Det följer dock också av den rättspraxis som avses ovan i punkterna 53 och 55 att försiktighet ska iakttas vid bedömningen av sådana förklaringar som ett företag som är föremål för utredning lämnar inom ramen för en ansökan med stöd av meddelandet om samarbete och att sådana förklaringar – för det fall de har bestritts – i allmänhet inte ska godtas utan stöd.
- 97 Vid bedömningen av bevisvärdet hos sådana förklaringar som har avgetts av företag som har gett in en ansökan med stöd av meddelandet om samarbete beaktar tribunalen framför allt huruvida det föreligger betydelsefulla samstämmiga indicier som stöder innehållet i förklaringarna (domen i de ovan i punkt 44 nämnda förenade målen JFE Engineering m.fl. mot kommissionen, punkt 220, och domen i det ovan i punkt 53 nämnda målet Peróxidos Orgánicos mot kommissionen, punkt 70). En förklarings trovärdighet kan likaså, i förekommande fall, påverka hur högt kraven på det erforderliga stödet ska ställas (se, för ett liknande resonemang, domen i de ovan i punkt 44 nämnda förenade målen JFE Engineering m.fl. mot kommissionen, punkt 220).

- 98 Sökandena har anfört att Atofina-bolagens förklaring, som avgavs inom ramen för deras ansökan med stöd av meddelandet om samarbete, saknar bevisvärde eftersom förklaringen inte var tillräckligt precis.
- 99 Atofina-bolagen nämnde det berörda mötet som ett av en rad möten som påstås har hållits under perioden mellan sommaren 1997 och 1999 och som beskrivs på en sida i ansökan med stöd av meddelandet om samarbete, som bifogats svaromålet. Högst upp på sidan under rubriken "Aktörer" angav Atofina-bolagen namnen på de berörda företagen, det vill säga Atoglas, Röhm, Degussa-bolagen, Lucite-bolagen (ICI), Repsol och Barlo-bolagen, och namnen på deras företrädare, nämligen "W. [B.] + E. [S.] från och med -99" när det gällde Barlo-bolagen. Vidare beskrev Atofina-bolagen ett flertal möten som hållits i Tyskland – varav två möten i Darmstadt under våren och hösten 1998 –, i Frankrike och i Italien. I en fotnot på sidan angav Atofina-bolagen slutligen följande:

"Maj/juni 1999

Möte på ett hotell i centrum av Barcelona: samma plus Irpen (lokal producent) och företrädarna för de lokala nätverken.

Innehållet i diskussionerna i Darmstadt och på lokal nivå:

Återförsäljarnas prisnivåer (70 procent av marknaden), fastställandet av mål för minimipriser för förädlare, fastställande av minimipriser per lastpall."

- 100 Till skillnad från vad sökandena har anfört, framgår det av denna förklaring både vilka som deltog i mötet och att mötet var konkurrensfientligt. Benämningen "samma plus Irpen" ska läsas mot bakgrund av angivandet av deltagarna i de olika möten som nämns högst upp på sidan i Atofina-bolagens förklaring. Där står bland annat "Barlo[:] W. [B.] + E. [S.] från och med -99". När det på samma sida talas om "innehållet i diskussionerna ... på lokal nivå" måste det förstås så att det syftar på bland annat mötet i Barcelona. Enligt Atofina-bolagen diskuterades således vid detta möte fastställande av "[å]terförsäljarnas prisnivåer", "fastställandet av mål för minimipriser för förädlare" och "fastställande av minimipriser per lastpall". Även om denna handling inte nämns i skäl 164 i det angripna beslutet framgår det av akten att Atofina-bolagen vid ett senare tillfälle, som svar på en begäran om upplysningar från kommissionen, lämnade kompletterande uppgifter beträffande det aktuella mötet och då uttryckligen tog upp Barlo-bolagens företrädares närvaro vid detta möte. Dessutom preciserade Atofina-bolagen, vad gäller mötets konkurrensfientliga karaktär, att dess "syfte ... var att utsträcka prisstrukturen till att omfatta Spanien/Portugal och övertyga de lokala producenterna om att ansluta sig".
- 101 Enligt Atofina-bolagens uppfattning framgår det otvetydigt att företrädaren för Barlo-bolagen var en av deltagarna i mötet och att mötet var konkurrensfientligt.
- 102 Det ska dock också påpekas att Atofina-bolagens förklaring, såsom sökandena har påpekat, inte innehåller många preciseringar beträffande det möte som påstås ha ägt rum i Barcelona. Det framgår till exempel inte vilket datum mötet ägde rum, eller exakt på vilken plats, och inte heller vilka ämnen som särskilt togs upp på mötet. Preciseringar på denna punkt lämnades först i efterhand (se ovan punkt 100). Beskrivningen av det här mötet skiljer sig från beskrivningen av de andra möten som nämns på samma sida i förklaringen. I beskrivningen av de andra mötena anges namnen på de hotell där mötena ägde rum och de specifika frågor som behandlades, och ibland förekommer även andra preciseringar, såsom vilket företag som har stått



för hotellkostnaderna. När det gäller det aktuella mötet innehåller förklaringen från Atofina-bolagen inte någon specifik information förutom att en företrädare för Barlo-bolagen var närvarande.

- 103 Dessutom kan trovärdigheten av Atofina-bolagens förklaring ifrågasättas med hänsyn till kommissionens bedömning av de andra möten som de nämnde. Av de åtta andra möten som ingick i den rad av möten som Atofina-bolagen nämnde i sin förklaring (möten som ägde rum i september 1997 i Dernbach, i april 1998 i Dernbach, i juni 1998 i Idstein (Tyskland), på våren 1998 i Paris (Frankrike), under sommaren 1998 i Darmstadt, på hösten 1998 i Darmstadt och två möten i Milano (Italien) eller i närheten av Milano år 1999) är det endast två möten som Barlo-bolagen har medgett att de närvarade vid (nämligen mötet i Dernbach i april 1998 och mötet i Darmstadt i juni 1998) och som sökandena hålls ansvariga för i det angripna beslutet. Enligt Atofina-bolagen har dock de ”aktörer”, inklusive Barlo-bolagen, som nämns högst upp på sidan i deras förklaring deltagit i samtliga dessa möten.
- 104 Under dessa omständigheter, då det saknas skriftlig bevisning beträffande det omtvistade mötet, är det på sin plats att vara särskilt vaksam när det gäller Degussa-bolagens bekräftelse av Barlo-bolagens närvaro vid mötet.
- 105 Det ska genast konstateras att trovärdigheten av Degussa-bolagens bekräftelse är begränsad, med hänsyn dels till dess innehåll, dels till de omkringliggande omständigheterna.
- 106 Degussa-bolagen bekräftade nämligen mötets ”genomförande, innehåll och deltagare” i mycket allmänna termer, och lämnade ingen särskild information beträffande Barlo-bolagen. Den enda precisering som förklaringen innehöll avsåg mötets syfte (Irpens anslutning till avtalen) och gällde inte särskilt Barlo-bolagen. I övrigt uppgav Degussa-bolagen uttryckligen att de inte kunde erinra sig några detaljer och bland

annat att de inte kunde ange när mötet hade ägt rum eftersom det saknades intyg för E:s resekostnader för denna period.

- 107 Det stöd för att Barlo-bolagen deltog i det omtvistade mötet som finns att hämta i denna förklaring är således relativt svagt.
- 108 Sökandena har anfört att bekräftelsen lämnades på ett mycket sent stadium i förfarandet, nämligen som svar på meddelandet om invändningar. Tribunalen konstaterar att den omständigheten inte i sig gör att Degussa-bolagens förklaring ska anses sakna bevisvärde, utan att den ska undersökas mot bakgrund av samtliga relevanta omständigheter i målet.
- 109 En sådan förklaring har dock ett lägre bevisvärde än den skulle ha haft om den hade lämnats spontant, oberoende av Atofina-bolagens förklaring. När ett företag som lämnar in en ansökan om immunitet har vetskap om de uppgifter som kommissionen har samlat in under sin utredning gäller den inneboende logiken i det förfarande som föreskrivs i meddelandet om samarbete – enligt vilken varje försök att vilseleda kommissionen kan leda till att företagets uppriktighet och samarbetsvilja ifrågasätts (se ovan punkt 53) – endast i samma utsträckning om det handlar om en spontan förklaring som har lämnats utan kännedom om kommissionens anmärkningar. Det är möjligt att resonemanget att uttalanden som har lämnats med stöd av meddelandet om samarbete går emot den som avgett dem och i princip ska anses utgöra särskilt trovärdig bevisning (se ovan punkt 54) inte är tillämpligt fullt ut när det gäller ett svar på meddelandet om invändningar som har lämnats av ett företag som har ingett en ansökan om immunitet, såsom Degussa-bolagen.

- 110 Det kan inte uteslutas att innehållet i en sådan bekräftelse är påverkat av ordalydelsen i meddelandet om invändningar, när det som i det förevarande fallet rör sig om en allmänt hållen bekräftelse av mötets ”genomförande”, ”innehåll” och ”deltagare”. Detta illustreras av behandlingen av två möten som enligt vad som framgår av Atofina-bolagens förklaring ägde rum i Milano eller i närheten av Milano år 1999. Kommissionen uppgav i sitt svar på en fråga från tribunalen att den ”inte [hade] gjort gällande [dessa] två möten som Atofina-bolagen omnämner [i sin förklaring] mot [sökandena] eftersom den andra ansökan om förmånlig behandling, den från Degussa-bolagen, inte uttryckligen bekräftade Barlo-bolagens närvaro vid dessa möten”. Vidare angav kommissionen att ”i punkt 160 i svaret på meddelandet om invändningar begränsade Degussa-bolagen sig till att erinra om att Atofina-bolagen, Degussa-bolagen, Lucite-bolagen, Madreperla och Plastidit hade varit närvarande, i enlighet med vad som angavs i punkt 240 i meddelandet om invändningar”. Kommissionen förklarade emellertid inte varför den, i punkt 240 i meddelandet om invändningar, hade valt att inte nämna Barlo-bolagen bland deltagarna i två möten i Milano eller i närheten av Milano, trots att den hade gjort det när det gäller det omtvistade mötet i Barcelona. I båda fallen hade Barlo-bolagens närvaro tagits upp av Atofina-bolagen i samma ordalag (”samma plus ...”). Det kan således inte uteslutas att Degussa-bolagen, när det gäller de personer som deltog i de konkurrensfientliga mötena, i viss mån förlitade sig på lydelsen av meddelandet om invändningar i stället för att objektivt återge de faktiska omständigheterna.
- 111 Det ska slutligen erinras om att sökandena kraftigt har bestritt att Barlo-bolagen var närvarande vid det omtvistade mötet, samtidigt som de uttryckligen har medgett att de deltog i alla de övriga möten som de påstås ha närvarat vid i det angripna beslutet. I det angripna beslutet nämns ingen annan bekräftelse av mötet – i vilket även ICI (numera Lucite-bolagen) liksom företagen Repsol och Irpen deltog, enligt Atofina-bolagen – trots att även ICI och Lucite-bolagen har ingett ansökningar med stöd av meddelandet om samarbete.
- 112 Mot bakgrund av samtliga omständigheter som har undersökts ovan och framför allt det faktum att kommissionen inte förfogar över någon skriftlig bevisning om mötet

eller några mer utförliga förklaringar beträffande Barlo-bolagens närvaro, och med hänsyn till principen att den omständigheten att domstolen anser att det föreligger tveksamhet ska gagna det företag till vilket beslutet är riktat (se ovan punkt 58), slår tribunalen fast att det saknades stöd för att lägga sökandena det möte i Barcelona som nämndes i skäl 164 i det angripna beslutet till last.

- 113 Det är visserligen riktigt, såsom kommissionen har påpekat, att även om kommissionen måste förebringa exakt och samstämmig bevisning för att styrka att överträdelsen har ägt rum (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 43 nämnda målet Volkswagen mot kommissionen, punkt 43 och där angiven rättspraxis, och domen i det ovan i punkt 43 nämnda målet Lafarge mot kommissionen, punkt 55) behöver inte varje del av den bevisning som kommissionen företett nödvändigtvis motsvara dessa kriterier med avseende på varje del av överträdelsen. Det är tillräckligt att en samlad bedömning av alla de indicier som institutionen åberopat motsvarar detta krav (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 44 nämnda målet JFE Engineering m.fl. mot kommissionen, punkt 180 och där angiven rättspraxis). Likaså har kommissionen rätt när den betonar att bevisningen ska bedömas i sin helhet med beaktande av alla relevanta faktiska omständigheter (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 11 mars 1999 i mål T-141/94, Thyssen Stahl mot kommissionen, REG 1999, s. II-347, punkt 175).
- 114 Kommissionen hävdade att mötet i Barcelona i maj-juni 1999 ska betraktas mot bakgrund av det fortlöpande samarbetet mellan deltagarna i den konkurrensbegränsande samverkan, vilket enligt Degussa-bolagen inleddes redan 1984–1985. Dock ska det erinras om att kommissionen i det angripna beslutet medgav att "Barlo-bolagens deltagande i den konkurrensbegränsande samverkan inte kunde jämföras med hur de flesta av de övriga företagen deltog", bland annat då "de konkurrensfientliga kontakterna snarare visade att Barlo-bolagen endast sporadiskt deltog i möten, och att dessa endast innebar att Barlo-bolagen hölls uppdaterade om de konkurrensbegränsande avtal eller förfaranden som hade ingåtts beträffande massiva plattor i PMMA" (skäl 373 i det angripna beslutet). Dessutom medgav kommissionen även att Barlo-bolagen hade deltagit i överträdelsen under en kortare period än de övriga företagen, nämligen från den 30 april 1998 till den 21 augusti 2000, medan överträdelsen som

sådan fastställdes för perioden den 23 januari 1997 till den 12 september 2002. Mot bakgrund av dessa omständigheter är det fullt tänkbart Barlo-bolagens deltagande i överträdelsen var begränsat till de fyra möten som sökandena har medgett att de närvarade vid. Således påverkas bedömningen i punkt 112 ovan inte av den samlade bedömningen av alla de indicier som kommissionen har gjort gällande mot sökandena eller av omständigheterna i målet.

115 Härav följer att invändningen ska godtas.

— Huruvida Barlo-bolagen inte varit inblandade i några andra kontakter och utbyten

116 Sökandena har bestritt uppgifterna i skäl 227 i det angripna beslutet. Dels har de påpekat att den detaljerade beskrivningen av de möten som Barlo deltog i visar att dessa möten inte har använts för att informera Barlo-bolagen om vad som hade avhandlats på de möten som bolagen hade missat. Dels har sökandena framhållit att det angripna beslutet inte innehåller några uppgifter om några andra kontakter eller utbyten som Barlo-bolagen påstås ha deltagit i, och att det inte har inletts någon som helst bevisning till stöd för att några sådana kontakter eller utbyten skulle ha förekommit.

117 Tribunalen erinrar om att skäl 227 i det angripna beslutet har följande innehåll:

”... Den omständigheten att Barlo-bolagen kanske inte har deltagit i alla möten om den produkt som företaget är specialiserat på (nämligen massiva plattor i PMMA) saknar betydelse för bedömningen av bolagens deltagande i den konkurrensbegränsande samverkan, eftersom de deltog i möten före och efter de möten som de missade

och eftersom de kunde få information om och ta hänsyn till uppgifter som utväxlats med konkurrenterna i samband med att de fattade beslut om hur de skulle agera på marknaden ...”

- 118 Sökandenas argumentering är baserad på en felaktig tolkning av skäl 227. I detta skäl tillbakavisar kommissionen endast resonemanget att sökandena inte kan hållas ansvariga för en sammanhängande, fortlöpande överträdelse eftersom Barlo-bolagen endast har deltagit i ett fåtal möten. Däremot påstod kommissionen inte att Barlo-bolagen verkligen hade informerats om vad som avhandlats på de möten som de hade missat, och inte heller att Barlo-bolagen hade varit inblandade i andra kontakter eller utbyten. Det enda kommissionen gjorde var att ta upp möjligheten att Barlo-bolagen kan (”kunde”) ha informerats. Det bestreds inte i ansökan att en sådan möjlighet fanns.
- 119 Sökandenas argument är således verkningslöst.
- 120 Det är ostridigt att de invändningar som kommissionen har gjort gällande mot sökandena är baserade på Barlo-bolagens deltagande i fem konkurrensbegränsande möten, som behandlas ovan, beträffande massiva plattor i PMMA.
- 121 Vad i övrigt gäller sökandenas bestridande av ansvar för den sammanhängande överträdelsen hänvisas till prövningen av den första grundens andra del, som följer nedan.
- 122 Denna invändning kan således inte godtas.

— Slutsats beträffande den första grundens första del

- <sup>123</sup> Mot bakgrund av det ovan anförda ska talan, såvitt avser första grundens första del, om en felaktig bedömning av de möten och de kontakter och utbyten som Barlo-bolagen deltog i, bifallas vad gäller bedömningen av Barlo-bolagens påstådda deltagande i mötet i maj eller juni 1999 i Barcelona, och i övrigt ogillas. Frågan om hur denna slutsats påverkar det angripna beslutets rättsenlighet och fastställandet av bötesbeloppet kommer att behandlas nedan.

Den första grundens andra del: Felaktig bedömning av Barlo-bolagens deltagande i ”ett sammanhängande, gemensamt och konkurrensbegränsande projekt” som omfattar tre produkter i PMMA

- <sup>124</sup> Sökandena har gjort gällande att kommissionen gjorde en felaktig bedömning när den i det angripna beslutet fann att sökanden hade åsidosatt artikel 81 EG genom att ansluta sig till eller bidra till ”ett sammanhängande, gemensamt och konkurrensbegränsande projekt” omfattande tre produktkategorier, nämligen formmassor i PMMA, massiva plattor i PMMA och sanitetsgods i PMMA.
- <sup>125</sup> Inledningsvis erinrar tribunalen om att med hänsyn till arten av överträdelserna av konkurrensreglerna samt arten och svårighetsgraden av de därtill knutna sanktionerna, har ansvaret för de överträdelser som begåtts en personlig karaktär (domen i det ovan i punkt 34 nämnda målet kommissionen mot Anic Partecipazioni, punkt 78).

- 126 Vidare ska det framhållas att de avtal och samordnade förfaranden som avses i artikel 81.1 EG med nödvändighet är resultatet av flera företags medverkan, som alla deltar i överträdelsen men på olika sätt, bland annat beroende på den relevanta marknadens särdrag och varje enskilt företags ställning på marknaden, de eftersträlvade målen eller de valda eller planerade åtgärderna för genomförande. Att varje företag deltar i överträdelsen på sitt eget sätt är dock i sig inte tillräckligt för att företaget inte ska kunna hållas ansvarigt för hela överträdelsen, inbegripet för beteenden som rent faktiskt genomförs av andra deltagande företag, men som vidtas i samma konkurrensbegränsande syfte eller som har samma konkurrensbegränsande verkan (domen i det ovan i punkt 34 nämnda målet kommissionen mot Anic Partecipazioni, punkterna 79 och 80).
- 127 Ett åsidosättande av artikel 81.1 EG kan följa inte bara genom ett enstaka agerande utan även genom en serie ageranden eller genom ett fortlöpande beteende. Denna tolkning kan inte ifrågasättas med motiveringen att ett eller flera led i denna serie ageranden eller i detta fortlöpande beteende även i sig och helt isolerat kan utgöra ett åsidosättande av nämnda bestämmelse (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 34 nämnda målet kommissionen mot Anic Partecipazioni, punkt 81). När dessa olika ageranden ingår i en "samlad plan" på grund av sitt identiska syfte som snedvrider konkurrensen inom den gemensamma marknaden, får kommissionen tillskriva företaget ansvar för dessa ageranden utifrån deltagandet i överträdelsen bedömd i dess helhet (se domen i det ovan i punkt 46 nämnda målet Aalborg Portland m.fl. mot kommissionen, punkt 258 och där angiven rättspraxis), även om det är fastställt att det berörda företaget endast har deltagit direkt i ett eller flera av de moment som tillsammans utgör överträdelsen (se förstainstansrättens dom av den 12 december 2007 i de förenade målen T-101/05 och T-111/05, BASF och UCB mot kommissionen, REG 2007, s. II-4949, punkt 161 och där angiven rättspraxis).
- 128 Enligt domstolens praxis måste kommissionen, för att styrka att ett företag har deltagit i ett sådant sammanhängande avtal, visa att företaget genom sitt eget beteende hade för avsikt att bidra till att uppnå de gemensamma syften som alla deltagarna eftersträlvade och visa att det hade kännedom om de konkreta beteenden som planerades eller som genomfördes av andra företag i samma syften eller visa att företaget



rimligen kunde förutse dem och att det var berett att acceptera den risk som detta innebar (domen i det ovan i punkt 34 nämnda målet kommissionen mot Anic Partecipazioni, punkt 87, och i det ovan i punkt 46 nämnda målet Aalborg Portland m.fl. mot kommissionen, punkt 83).

<sup>129</sup> Att ett företag inte har deltagit i samtliga led i en konkurrensbegränsande samverkan eller att det har haft en underordnad roll vid sitt deltagande ska beaktas vid bedömningen av hur allvarlig överträdelsen är och i förekommande fall vid fastställandet av bötesbeloppet (domen i det ovan i punkt 34 nämnda målet kommissionen mot Anic Partecipazioni, punkt 90, och i det ovan i punkt 46 nämnda målet Aalborg Portland m.fl. mot kommissionen, punkt 86).

<sup>130</sup> Tribunalen konstaterar för det första att den exakta omfattningen av den överträdelse för vilken mottagarna av det angripna beslutet hålls ansvariga inte framgår av beslutets slut. I artikel 1 hänvisas endast till ”en rad avtal och samordnade förfaranden inom metakrylatsektorn”. De berörda produkterna nämns inte specifikt.

<sup>131</sup> Det följer av fast rättspraxis att beslutsdelen i en rättsakt inte kan skiljas från motiveringen, och att beslutsdelen vid behov ska tolkas med beaktande av de skäl som föranledde att rättsakten antogs (se förstainstansrättens dom av den 17 september 2007 i mål T-201/04, Microsoft mot kommissionen, REG 2007, s. II-3601, punkt 1258 och där angiven rättspraxis).

<sup>132</sup> I skäl 2 i det angripna beslutet angavs det dock på följande sätt tydligt att den sammanhängande och fortlöpande överträdelsen avsåg tre produkter i PMMA:

”De som detta beslut är riktat till har deltagit i en sammanhängande och fortlöpande överträdelse av artikel 81 [EG] och artikel 53 i EES-avtalet inom metakrylatsektorn beträffande följande tre produkter:

- formmassor i PMMA,
  
- massiva plattor i PMMA,
  
- sanitetsgoods i PMMA.”

<sup>133</sup> Dessutom redogjorde kommissionen, i skälen 222–226 i det angripna beslutet, för anledningarna till att kommissionen ansåg att den konkurrensbegränsande samverkan kunde kvalificeras som en sammanhängande och fortlöpande överträdelse omfattande de ovannämnda tre produkterna. Sökandenas speciella fall behandlas i följande ordalag:

”Det faktum att de berörda företagen inte har deltagit i samtliga led i hela den konkurrensbegränsande samverkan innebär inte att deras ansvar för överträdelsen av artikel 81 [EG] bortfaller. Den omständigheten att Barlo-bolagen inte, till skillnad från de andra deltagarna i de konkurrensbegränsande arrangemangen, tillverkar alla de tre PMMA-produkterna påverkar inte överträdelsens art eller syfte, som var att snedvrider den normala prisutvecklingen för samtliga dessa produkter. Det framgår tydligt av de omständigheter som har beskrivits i avsnitt 3 [i det angripna beslutet] att samtliga parter i de konkurrensbegränsande avtalen anslöt sig till och bidrog till

det gemensamma konkurrensbegränsande projektet i den mån de hade möjlighet (det vill säga beroende på om de var specialiserade på en eller flera av de produkter som avtalen omfattade)” (skäl 226 i det angripna beslutet).

- 134 Tribunalen konstaterar således att det framgår av dessa skäl i det angripna beslutet att sökandena enligt artikel 1 i beslutet är ansvariga för att ha deltagit i en sammanhängande, fortlöpande överträdelse beträffande formmassor i PMMA, massiva plattor i PMMA och sanitetsgods i PMMA.
- 135 För det andra konstaterar tribunalen att den fråga som ska prövas inte är huruvida det föreligger en sammanhängande överträdelse beträffande dessa tre produkter, utan huruvida sökandena är ansvariga för hela överträdelsen. Det är nämligen endast i repliken som sökandena har anfört ett argument för att bestrida existensen som sådan av en sammanhängande överträdelse. Argumentet ska betraktas som en ny grund och avvisas med stöd av artikel 48.2 i tribunalens rättegångsregler. Dessutom saknas i vart fall skäl att undersöka detta argument med hänsyn till nedan återgivna överväganden.
- 136 Det ska således prövas huruvida sökandenas deltagande i överträdelsen, på grund av deras beteende, kan innebära att de kan hållas ansvariga för hela den överträdelse som begicks under den period då de deltog.
- 137 Tribunalen underkänner argumentet att Barlo-bolagen inte var aktiva på området för en av produktkategorierna, nämligen sanitetsgods i PMMA. Det räcker att påpeka att tribunalen redan har slagit fast att ett företag kan överträda förbudet i artikel 81.1 EG när dess agerande, såsom det samordnas med andra företags agerande, har till syfte

att begränsa konkurrensen på en särskild relevant marknad inom den gemensamma marknaden. Det är därvid inte nödvändigt att företaget självt är verksamt på denna relevanta marknad (förstainstansrättens dom av den 8 juli 2008 i mål T-99/04, AC-Treuhand mot kommissionen, REG 2008, s. II-1501, och tribunalens dom av den 8 september 2010 i mål T-29/05, Deltafina mot kommissionen, REU 2010, s. II-4077, punkt 48). Endast det faktum att Barlo-bolagen inte vara aktiva på området för sanitetsgods i PMMA innebär således inte nödvändigtvis att sökandena inte kunde hållas ansvariga för en överträdelse avseende denna produkt.

- 138 Att kommissionen i det angripna beslutet ”övergav invändningarna mot [sökandena] när det gäller formmassor i PMMA” (skäl 93 i det angripna beslutet) innebär således inte heller att dessa inte kan hållas ansvariga för den enda överträdelsen, som bland annat gäller denna produkt.
- 139 Det är riktigt att kommissionens formulering i skäl 93 i det angripna beslutet är olycklig och kan framstå som motsägelsefull i förhållande till att sökandena i artikel 1 i det angripna beslutet hålls ansvariga för en sammanhängande överträdelse mot bakgrund av skälen 2 och 226 i beslutet (se ovan punkterna 130–134). Mot bakgrund av samtliga skäl i det angripna beslutet måste skäl 93 i beslutet emellertid nödvändigtvis uppfattas så, att kommissionen ansåg att Barlo-bolagens direkta deltagande i den del av samverkan som avsåg formmassorna i PMMA inte var styrkt. Det räcker dock inte i sig för att det ska uteslutas att sökandena kan hållas ansvariga för den sammanhängande överträdelsen som omfattar de tre aktuella produkterna (se ovan punkt 126).
- 140 Den omständigheten att kommissionen, när det gäller sökandena, endast nämnde fem möten i det angripna beslutet, vilka var utspridda över en tidsperiod på mer än två år – varav inget påstås ha utgjort något ”toppmöte” där de ”grundläggande

samarbetsavtalen” (skäl 105 i det angripna beslutet) ingicks – räcker inte heller för att utesluta att de kan hållas ansvariga för en sammanhängande överträdelse.

- <sup>141</sup> Det framgår nämligen av rättspraxis att den omständigheten att olika företag spelade olika roller när de strävade efter att uppnå det gemensamma syftet inte utesluter att det varit fråga om ett konkurrensbegränsande syfte och därmed om en överträdelse, under förutsättning att varje företag bidragit på sitt eget vis till att uppnå ett gemensamt syfte (se tribunalens dom av den 28 april 2010 i mål T-452/05, BST mot kommissionen, REU 2010, s. II-1373, punkt 32 och där angiven rättspraxis). Det har dessutom slagits fast att inom ramen för ett övergripande avtal som sträcker sig över flera år är en tidsrymd på några månader mellan uttrycken för den konkurrensbegränsande samverkan av föga betydelse. Den omständigheten att dessa olika ageranden ingår i en samlad plan på grund av att syftet med dem är identiskt är däremot av avgörande betydelse (domen i de ovan i punkt 46 nämnda förenade målen Aalborg Portland m.fl. mot kommissionen, punkt 260, och domen i det ovan i punkt 43 nämnda målet Lafarge mot kommissionen, punkt 483).
- <sup>142</sup> Mot bakgrund av sökandenas ovan återgivna argument återstår det att undersöka huruvida de villkor som uppställs i den rättspraxis som nämns ovan i punkt 128 är uppfyllda.
- <sup>143</sup> Tribunalen har förtydligat att ett företag kan hållas ansvarigt för en övergripande samverkan även om det har styrkts att det endast har deltagit direkt i ett eller flera led i samverkan, om dels företaget kände till eller nödvändigtvis borde ha känt till att den samverkan i vilken det deltog, särskilt genom regelbundna möten som anordnades under flera år, ingick i en samlad plan som syftade till att snedvrیدا den normala konkurrensen, dels denna plan omfattade samtliga led i den konkurrensbegränsande samverkan (förstainstansrättens dom av den 8 juli 2004 i mål T-48/00, Corus UK mot kommissionen, REG 2004, s. II-2325, punkt 176, och domen i det ovan i punkt 141 nämnda målet BST mot kommissionen, punkt 32).

- 144 Att ett avtal som ett företag är part i har samma syfte som en övergripande samverkan är således inte tillräcklig grund för att företaget ska hållas ansvarigt för den övergripande samverkan. Det är nämligen bara om företaget, då det är part i avtalet, kände till eller borde ha känt till att det därigenom ingick i den övergripande samverkan som dess deltagande i ifrågavarande avtal skulle kunna anses visa att det även var med i den övergripande samverkan (förstainstansrättens dom av den 20 mars 2002 i mål T-28/99, Sigma Tecnologie mot kommissionen, REG 2002, s. II-1845, punkt 45, och domen i de ovan i punkt 54 nämnda förenade målen Bolloré m.fl. mot kommissionen, punkt 209).
- 145 Det ska genast påpekas att kommissionen inte har visat, eller ens har påstått, att Barlo-bolagen kände till eller borde ha känt till att de genom att delta i en samverkan avseende massiva plattor i PMMA ingick i en övergripande samverkan som omfattade tre PMMA-produkter.
- 146 Tvärtom är det så, som sökandena har anfört, att kommissionen själv i det angripna beslutet medgav att "Barlo-bolagen inte hade kännedom om eller inte nödvändigtvis behövde ha haft kännedom om det allmänna projektet med de konkurrensbegränsande arrangemangen" (skäl 335 i det angripna beslutet).
- 147 På samma sätt har kommissionen inte hävdad att Barlo-bolagen hade kännedom om de konkreta beteenden som planerades eller genomfördes av andra företag för att uppnå samma syften eller att bolagen rimligen kunde förutse detta och att de var beredda att ta den risken. Tvärtom anger kommissionen i svaromålet att Barlo-bolagen kände till konkurrenternas ageranden för att uppnå det gemensamma syftet "åtminstone vad gäller massiva plattor i PMMA".
- 148 Kommissionens ståndpunkt baseras endast på påståendet att den överträdelse som Barlo-bolagen "subjektivt kan ha uppfattat" som en överträdelse som endast omfattade massiva plattor i PMMA i själva verket ingick som en del av en större sammanhängande överträdelse som omfattade de tre PMMA-produkterna i fråga. Det

framgår dock tydligt av den rättspraxis som avses i punkterna 128, 143 och 144 ovan att det är relevant för tillämpningen av artikel 81.1 EG hur överträdelsen uppfattas subjektivt. Tribunalen erinrar om att nämnda bestämmelse inte är tillämplig, såvida inte parterna har en gemensam vilja (se tribunalens dom av den 19 maj 2010 i mål T-18/05, IMI m.fl. mot kommissionen, REU 2010, s. II-1769, punkt 88 och där angiven rättspraxis).

- 149 Det ska dessutom understrykas att bara därför att Barlo-bolgen kände till och eftersträvade konkurrensbegränsande syften inom sektorn för massiva plattor i PMMA innebär inte det att det går att sluta sig till att bolagen hade samma kännedom vad gäller det gemensamma syftet för den sammanhängande konkurrensbegränsade samverkan inom metakrylatsektorn. Det har nämligen slagits fast att begreppet ett och samma syfte inte kan fastställas med en allmän hänvisning till en snedvridning av konkurrensen inom en viss sektor, eftersom påverkan på konkurrensen, till syfte eller verkan, utgör en beståndsdel som ingår i alla beteenden som omfattas av tillämpningsområdet för artikel 81.1 EG. En sådan definition av begreppet ett enda syfte riskerar att frånta begreppet en sammanhängande, fortgående överträdelse en del av dess betydelse, eftersom det skulle leda till att flera beteenden som berör en ekonomisk sektor och som är förbjudna enligt artikel 81.1 EG systematiskt skulle kvalificeras som ageranden som tillsammans utgör en sammanhängande överträdelse (domen i de ovan i punkt 127 nämnda förenade målen BASF och UCB mot kommissionen, punkt 180, och av den 28 april 2010 i mål T-446/05, Amann & Söhne och Cousin Filterie mot kommissionen, REU 2010, s. II-1255, punkt 92).

- 150 Kommissionens resonemang gör nämligen att ett företag kan tillskrivas ansvaret för en sammanhängande överträdelse, endast på grund av att det konstateras att det föreligger objektiva kopplingar mellan överträdelsen och det avtal som företaget har anslutit sig till. Enligt det resonemanget kan det till exempel röra sig om tillhörighet till samma ekonomiska sektor, och det behöver inte framgå att företaget var medvetet om att den sammanhängande överträdelsen existerade eller att det rimligen kunde förutse att så var fallet och att det var berett att ta den risken.

- 151 Således konstaterar tribunalen att kommissionen inte har visat att Barlo-bolagens deltagande i överträdelsen avseende de massiva plattorna i PMMA ledde till, på grund av bolagens eget beteende, att sökandena kan hållas ansvariga för hela den sammanhängande överträdelsen. Följaktligen ska talan bifallas på den första grundens andra del.
- 152 Artikel 1 i det angripna beslutet ska därför ogiltigförklaras i den del det slås fast att sökandena har åsidosatt artikel 81.1 EG och artikel 53 i EES-avtalet genom att delta i en rad konkurrensbegränsande avtal och samordnade förfaranden som inte endast avsåg massiva plattor i PMMA, utan även formmassor i PMMA och sanitetsgods i PMMA.
- 153 Frågan om den eventuella inverkan som detta konstaterande kan ha på fastställandet av bötesbeloppet kommer att behandlas nedan i samband med prövningen av den andra grundens andra del angående överträdelsens allvar.

Den första grundens tredje del: Felaktig bedömning av Barlo-bolagens deltagande i en fortlöpande överträdelse

- 154 Sökandena har gjort gällande att kommissionen inte har visat att de har begått någon fortlöpande överträdelse. De har anfört att det angripna beslutet är baserat på Barlo-bolagens närvaro vid fem möten som är utspridda över en tidsperiod på mer än två år. Det gör det rent praktiskt uteslutet att de kan ha deltagit fortlöpande i den konkurrensbegränsande samverkan. Sökandena har påpekat att beslutet – om det bortses från det möte som påstås ha hållits i Barcelona i maj eller juni 1999, vilket sökandena har bestritt – är baserat på fyra möten. Två av dessa ska ha ägt rum under det



första halvåret 1998 och de andra två under år 2000. Det betyder att det hann förflyta 20 månader mellan dessa möten.

- 155 Tribunalen erinrar om att överträdelsens varaktighet är ett rekvisit för begreppet överträdelse enligt artikel 81.1 EG, och bevisbördan för att styrka detta åvilar i första hand kommissionen. Enligt rättspraxis fordras att kommissionen, när bevisning saknas som gör det möjligt att direkt fastställa överträdelsens varaktighet, åtminstone ska stödja sig på bevisning som hänför sig till omständigheter som ligger tillräckligt nära i tiden för att det rimligen ska kunna antas att överträdelsen fortsatt oavbrutet mellan två exakt angivna datum (se förstainstansrättens dom av den 9 juli 2009 i mål T-450/05, Peugeot och Peugeot Nederland mot kommissionen, REG 2009, s. II-2533, punkt 220 och där angiven rättspraxis).
- 156 Dessutom har det slagits fast att den omständigheten att kartellen som sådan inte avbröts inte innebär att det kan uteslutas att en eller flera kartelldeltagare avbrutit sitt deltagande under en viss period (domen i det ovan i punkt 148 nämnda målet IMI m.fl. mot kommissionen, punkt 83).
- 157 Enligt kommissionens synsätt ska bedömningen av överträdelsens fortlöpande karaktär göras med beaktande av att det inte har förekommit något avståndstagande från den konkurrensbegränsande samverkan och att någon verkligt självständig företagsstrategi inte har återupprättats. Däremot ska det, enligt kommissionen, inte beaktas att ett företag under en kort period helt enkelt avstår från att delta i samverkan. Kommissionens resonemang kan bli relevant först när kommissionen har uppfyllt den bevisbörda som åligger den, det vill säga när den har åberopat bevisning som avser omständigheter som ligger tillräckligt nära varandra i tiden för att det skäligen ska kunna anses att överträdelsen fortlöpt oavbrutet mellan två exakt angivna datum (se domen i det ovan i punkt 148 nämnda målet IMI m.fl. mot kommissionen, punkt 86 och där angiven rättspraxis). Om kommissionens resonemang godtog utan att sådan bevisning föreligger skulle det nämligen innebära att bevisbördan för överträdelsens

varaktighet flyttades över på sökandena, vilket skulle strida mot de principer som det erinras om ovan i punkterna 43 och 155.

- 158 Sålunda ska tribunalen undersöka huruvida kommissionen, såsom den själv har hävdad, har gett in bevisning som avser omständigheter som ligger tillräckligt nära varandra i tiden.
- 159 Den period som ligger mellan två uttryck för beteenden som utgör överträdelser är visserligen ett relevant kriterium för att fastställa huruvida en överträdelse är fortlöpande. Dock kan frågan huruvida denna period är tillräckligt lång för att utgöra ett avbrott i överträdelsen inte prövas abstrakt. Denna fråga ska tvärtom prövas mot bakgrund av den aktuella kartellens verksamhet (se domen i det ovan i punkt 148 nämnda målet IMI m.fl. mot kommissionen, punkt 89), inklusive, i förekommande fall, de särskilda formerna för det berörda företags deltagande.
- 160 Det framgår av prövningen av den första grundens första del att de invändningar som kommissionen har framställt mot sökandena baseras på Barlo-bolagens närvaro vid följande fyra möten: mötet i april 1998 i Dernbach (skäl 151 i det angripna beslutet), mötet den 29 juni 1998 i Darmstadt (skäl 155 i det angripna beslutet), mötet den 24 februari 2000 i Heidelberg (skäl 167 i det angripna beslutet) och mötet den 21 augusti 2000 i Deidesheim (skäl 168 i det angripna beslutet).
- 161 Det framgår att det endast skiljer några månader dels mellan mötet i Dernbach och det i Darmstadt, dels mellan mötet i Heidelberg och det i Deidesheim. Dessa tidsintervaller är, med hänsyn till hur den konkurrensbegränsande samverkan fungerar, inte tillräckligt långa för att Barlo-bolagen ska anses ha avbrutit sitt deltagande i nämnda samverkan. Sökandena har inte heller gjort gällande motsatsen.

- 162 Nästa fråga är huruvida kommissionen har visat att Barlo-bolagen fortlöpande deltog i den konkurrensbegränsande samverkan från och med mötet den 29 juni 1998 i Darmstadt (skäl 155 i det angripna beslutet) till och med mötet den 24 februari 2000 i Heidelberg (skäl 167 i det angripna beslutet).
- 163 Det framgår å ena sidan av skäl 155 i det angripna beslutet att deltagarna vid mötet den 29 juni 1998 i Darmstadt kom överens om en prishöjning för oktober månad 1998. Även om det i detta skäl anges att Barlo-bolagen inte lät förstå att de skulle ändra sin prisstrategi, och även om Barlo-bolagen inte nämns i skäl 157 i det angripna beslutet bland de företag som verkligen ingick ett avtal vid mötet den 29 juni 1998 i Darmstadt, är det inte desto mindre riktigt att Barlo-bolagen kunde dra fördel av informationen om den prishöjning som planerades för oktober månad 1998, och anpassa sitt affärsmässiga agerande därefter. Tribunalen konstaterar således att Barlo-bolagen fortlöpande deltog i den konkurrensbegränsade samverkan till och med slutet av oktober 1998.
- 164 Å andra sidan konstaterar tribunalen att det angripna beslutet innehåller uppgifter om tio möten avseende massiva plattor i PMMA som hölls under denna period, efter mötet i Darmstadt. Mötena hölls tämligen regelbundet, åtminstone fram till mitten av år 1999 (det vill säga mötena den 18 augusti, den 11 september och den 10 december 1998, mötena den 20 januari, den 4 och 19 mars och den 5 maj 1999, mötena i maj eller juni 1999 och ytterligare två möten som hölls i Italien 1999 för vilka datumet inte har preciserats, se skäl 157 och följande skäl i det angripna beslutet). Enligt det angripna beslutet kom deltagarna vid dessa möten överens om prishöjningar och om hur kostnaderna för tjänster skulle övervältras på kunderna. Deltagarna utbytte också upplysningar om marknaden. Dessutom nämns i skäl 166 i det angripna beslutet en prishöjning som kungjordes den 1 november 1999 och genomfördes i januari 2000 (skäl 166 i det angripna beslutet).
- 165 Av övervägandena ovan framgår dels att den period då Barlo-bolagens deltagande i den otillåtna samverkan inte tog sig några uttryck och Barlo-bolagen inte hade några otillåtna kontakter uppgick till nästan 16 månader (från slutet av oktober 1998 till den

24 februari 2000), dels översteg den här perioden med råge de intervaller med vilka kartellmedlemmarna uttryckte sin respektive vilja att begränsa konkurrensen. Därför konstaterar tribunalen att det inte har visats att Barlo-bolagen fortlöpande deltog i den konkurrensbegränsande samverkan under denna period.

- 166 Trots att Barlo-bolagens deltagande i den konkurrensbegränsande samverkan enligt beslutet endast bestod i "ett sporadiskt deltagande i möten" som endast syftade till att hålla sig "underrättade om de konkurrensbegränsande avtal och förfaranden som man enats om beträffande massiva plattor i PMMA" (skäl 373 i det angripna beslutet), påverkar det inte bedömningen att Barlo-bolagen avbröt sitt deltagande i överträdelsen under den ovannämnda perioden. Då det har visats att inga konkurrensbegränsande kontakter förekom över huvud taget kan Barlo-bolagen inte anses ha haft möjlighet att hålla sig underrättade om de avtal som ingicks under denna period.
- 167 Således ska det angripna beslutet ogiltigförklaras i den del sökandena däri hålls ansvariga för deltagande i kartellen mellan den 1 november 1998 och den 23 februari 2000. Frågan om hur denna slutsats eventuellt kan påverka fastställandet av bötesbeloppet kommer att behandlas nedan.

*Den andra grunden: Åsidosättande av artikel 23.3 i förordning nr 1/2003, riktlinjerna och proportionalitetsprincipen*

- 168 Sökandena har hävdat att även om det antas att de har gjort sig skyldiga till en överträdelse av artikel 81 EG strider böterna mot artikel 23.3 i förordning nr 1/2003, riktlinjerna och proportionalitetsprincipen.

## Den andra grundens första del: Felaktig bedömning av överträdelsens varaktighet

- 169 Sökandena har gjort gällande att uppgiften i det angripna beslutet om att de har deltagit i överträdelsen under två år och tre månader är felaktig. Enligt sökandena har kommissionen nämligen felaktigt slagit fast att de började delta i överträdelsen den 30 april 1998 och slutade den 21 augusti 2000. Framför allt innehåller beslutet inte tillräckligt med bevisning för konstaterandet att överträdelsen har varit fortlöpande och oavbruten under den perioden.
- 170 Tribunalen underkänner för det första sökandenas kritik av kommissionens fastställande av datumen för början och slutet av sökandenas deltagande i överträdelsen.
- 171 Såsom framgår av det ovan anförda har det styrkts att Barlo-bolagen deltog i det konkurrensfientliga mötet i april 1998 i Dernbach. Att kommissionen inte har kunnat fastställa det exakta datumet för detta möte saknar betydelse för fastställandet av bötesbeloppet, eftersom kommissionen har valt det datum som är det mest fördelaktiga för sökandena (den 30 april 1998).
- 172 Vad gäller tidpunkten för deltagandets upphörande (den 21 augusti 2000), framgår det av det ovan anförda att Barlo-bolagen den dagen deltog i ett konkurrensfientligt möte som de inte har tagit avstånd från. Under dessa omständigheter är argumentet att Barlo-bolagen inte har samtyckt till prishöjningarna irrelevant, även om det antas att det vore styrkt. Samma sak gäller argumentet att kommissionen inte har visat att Barlo-bolagen har agerat på ett otillåtet sätt till följd av mötet.

- 173 Det ska för det andra erinras om att det redan, vid prövningen av den första grundens tredje del, har slagits fast att sökandenas deltagande i den konkurrensbegränsande samverkan mellan den 1 november 1998 och den 23 februari 2000 inte har styrkts och att det angripna beslutet ska ogiltigförklaras såvitt kommissionen har slagit fast sökandenas ansvar för denna period. Följaktligen ska det också konstateras att det var fel av kommissionen att beakta den här perioden när den fastställde varaktigheten för deras deltagande i överträdelsen i syfte att beräkna bötesbeloppet.
- 174 Kommissionens resonemang att ett avbrott i deltagandet ska leda till två bötesbelopp, vilka tillsammans uppgår till ett ännu högre belopp, kan inte godtas. Såsom framgår av det ovan anförda har sökandena deltagit i en och samma överträdelse, även om deltagandet har avbrutits. Det som ska bedömas vid fastställandet av bötesbeloppet är således den här överträdelsens svårighetsgrad, och inte två separata överträdelsers svårighetsgrad. Överträdelsens allvar ska bland annat bedömas utifrån överträdelsens art och geografiska utsträckning, och bedömningen påverkas för övrigt inte av att sökandena har avbrutit sitt deltagande.
- 175 Tribunalen ska således med stöd av sin obegränsade prövningsrätt göra en ny beräkning av de böter som sökandena har ålagts med beaktande av varaktigheten av deras faktiska deltagande i överträdelsen (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 148 nämnda målet IMI m.fl. mot kommissionen, punkterna 96, 97 och 190).
- 176 Av det ovan anförda framgår att sökandena deltog i överträdelsen under elva månader och 28 dagar. Enligt den metod för beräkning av bötesbeloppet som föreskrivs i riktlinjerna och som har tillämpats av kommissionen i det angripna beslutet utgör ett sådant deltagande således en överträdelse med kort varaktighet, för vilken ingen ökning av böterna i princip kan ske (punkt 1 B i riktlinjerna). Denna bestämmelse

innehåller dock inte någon tvingande regel, och tribunalen är i vilket fall som helst inte bunden av den då den agerar med stöd av sin obegränsade prövningsrätt.

- 177 Tribunalen beaktar omständigheterna i det enskilda fallet, bland annat att den varaktighet som avses i punkten ovan nödvändigtvis är av ungefärlig karaktär eftersom den 30 oktober 1998 betraktas som slutet på den första perioden för sökandenas deltagande i den konkurrensbegränsande samverkan. Tribunalen beaktar också det faktum att sökandena återupptog sitt deltagande vid ett senare tillfälle, och gör mot denna bakgrund bedömningen att en ökning med 10 procent av utgångsbeloppet för böterna på ett lämpligt sätt återspeglar deltagandets varaktighet.
- 178 Således ska bötesbeloppet sättas ned, genom att den ökning av utgångsbeloppet på 20 procent som kommissionen tillämpade i skäl 353 i det angripna beslutet ersätts med en ökning på 10 procent, och talan ogillas såvitt gäller den andra grundens första del i övrigt.

Den andra grundens andra del: Felaktig bedömning av den påstådda överträdelsens allvar

- 179 Sökandena har anfört att det framgår av fast rättspraxis att bedömningen av överträdelsens allvar ska göras efter fastställande av de berörda företagens individuella ansvar och en bedömning av hur allvarligt varje företags deltagande har varit relativt sett. Sökanden har gjort gällande att antingen så har kommissionen inte gjort någon sådan individuell prövning, eller så har prövningen gått till på ett felaktigt sätt. Följaktligen är utgångsbeloppet (15 miljoner euro) inte motiverat.

- 180 Det ska erinras om att i det fall flera företag har deltagit i en överträdelse ska man för vart och ett av företagen pröva hur allvarlig den enskilda överträdelsen var (se domen i det ovan i punkt 34 nämnda målet kommissionen mot Anic Partecipazioni, punkt 153 och där angiven rättspraxis), detta för att bestämma om det föreligger försvårande eller förmildrande omständigheter för dem (förstainstansrättens dom av den 8 oktober 2008 i mål T-73/04, Carbone-Lorraine mot kommissionen, REG 2008, s. II-2661, punkt 190).
- 181 Detta är den logiska följderna av principen att straff och påföljder ska vara individuella, så att ett företag endast drabbas av påföljder som är hänförliga till detta. Den principen gäller i varje administrativt förfarande som kan leda till påföljder enligt unionens konkurrensbestämmelser (förstainstansrättens dom av den 9 juli 2003 i mål T-224/00, Archer Daniels Midland och Archer Daniels Midland Ingredients mot kommissionen, REG 2003, s. II-2597, punkt 261).
- 182 När det gäller tillämpningen av riktlinjerna ska det erinras om att den metod som föreskrivs för fastställandet av bötesbeloppet innebär att ett grundbelopp fastställs med beaktande av hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått, vilket sedan kan ökas på grund av försvårande omständigheter, och minskas på grund av förmildrande omständigheter.
- 183 Det framgår sålunda av rättspraxis att en åtskillnad ska göras vid tillämpningen av riktlinjerna mellan bedömningen av överträdelsens allvar, vilken tjänar till att fastställa nivån på böternas utgångsbelopp, och bedömningen avseende graden av allvar hos varje berört företags deltagande i överträdelsen. Den sistnämnda frågan ska prövas inom ramen för en eventuell bedömning av försvårande eller förmildrande omständigheter (domen i det ovan i punkt 180 nämnda målet Carbone-Lorraine mot kommissionen, punkt 100, se även, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 9 juli 2003 i mål T-220/00, Cheil Jedang mot kommissionen, REG 2003, s. II-2473, punkt 189, och av den 30 april 2009 i mål T-18/03, CD-Contact Data mot kommissionen, REG 2009, s. II-1021, punkt 95).



- 184 Det ska nämligen erinras om att i punkterna 2 och 3 i riktlinjerna anges de förutsättningar som kan medföra att böternas grundbelopp ändras på grundval av vissa förmildrande eller försvårande omständigheter hänförliga till respektive företag. I synnerhet i punkt 3 i riktlinjerna ges under rubriken "Förmildrande omständigheter" en icke uttömmande förteckning över omständigheter som kan leda till en minskning av böternas grundbelopp. Därvid anges företagets passiva roll, att avtalen eller förfarandena som utgör överträdelser i praktiken inte har tillämpats, att företaget har upphört med överträdelserna vid kommissionens första ingripanden, att det från företags sida har förekommit rimliga tvivel om att det konkurrensbegränsande förfarandet varit otillåtet, att överträdelserna har begåtts av oaktsamhet och att företaget har samarbetat effektivt i förfarandet utanför tillämpningsområdet för meddelandet om samarbete.
- 185 Däremot är kommissionen inte skyldig att bedöma verkningarna av ett särskilt företags beteende vid fastställandet av utgångsbeloppet för böterna. Det följer nämligen av fast rättspraxis att de verkningar som ska beaktas när den allmänna nivån på bötesbeloppet fastställs inte är de som följer av det faktiska uppträdande som ett företag påstår sig ha valt, utan verkningarna av hela den överträdelse som företaget deltagit i (domstolens dom i det ovan i punkt 34 nämnda målet *Anic Partecipazioni*, punkt 152, och av den 12 november 2009 i mål *C-554/08 P, Carbone-Lorraine* mot kommissionen, ej publicerad i rättsfallssamlingen, punkterna 21 och 24).
- 186 I det förevarande fallet har sökandena för det första kritiserat kommissionen i huvudsak för att inte ha undersökt deras individuella beteende vid bedömningen av överträdelsens allvar. De har nämligen framhållit att kommissionen, när den betecknade överträdelserna som "mycket allvarlig" i skälen 319–331 i det angripna beslutet, fokuserade på den konkurrensbegränsande samverkan som sådan, utan att fästa något avseende vid de olika konkurrenternas individuella beteende, och detta särskilt vad gäller Barlo-bolagen. Enligt sökandena kan Barlo-bolagens beteende inte betecknas som "mycket allvarligt", bland annat med beaktande av överträdelsens huvuddrag, vilka behandlas i skäl 320 i det angripna beslutet.

- 187 Tribunalen påpekar, vilket framgår av det ovan anförda, att vid tillämpningen av riktlinjerna ska sådana omständigheter rörande ett företags individuella beteende, i förekommande fall, beaktas i samband med bedömningen av försvårande och förmildrande omständigheter (punkterna 2 och 3 i riktlinjerna), för att justera nivån på det grundbelopp som fastställts bland annat utifrån hur pass allvarlig den överträdelse är i vilken företaget har deltagit. Argumentet att kommissionen, på det här stadiet av fastställandet av bötesbeloppet, särskilt borde ha undersökt sökandenas individuella beteende ska således underkännas.
- 188 För övrigt har sökandena egentligen inte bestritt att överträdelsen faktiskt var så pass allvarlig som kommissionen kom fram till. Även om de har anfört att kommissionen inte gjorde någon undersökning av den berörda geografiska marknadens storlek, har de inte åberopat någon omständighet för att ifrågasätta kommissionens slutsats att marknaden omfattade hela EES-området.
- 189 I vilket fall som helst konstaterar tribunalen att det, såsom domstolen har slagit fast, framgår av riktlinjerna att överenskommelser om horisontell samverkan avseende priser eller uppdelning av marknader kan klassificeras som mycket allvarliga överträdelser på grundval endast av överträdelsernas art utan att kommissionen är skyldig att visa att överträdelsen haft en konkret påverkan på marknaden (domstolens dom av den 3 september 2009 i mål C-534/07 P, Prym och Prym Consumer mot kommissionen, REG 2009, s. I-7415, punkt 75, och av den 24 september 2009 i de förenade målen C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P och C-137/07 P, Erste Group Bank m.fl. mot kommissionen, REG 2009, s. I-8681, punkt 103). Sådana fall av konkurrensbegränsande samverkan är till sin natur av det slaget att företagen bör åläggas så stränga böter som möjligt. Den konkreta påverkan på marknaden som denna samverkan eventuellt har, exempelvis frågan i vilken mån konkurrensbegränsningen har medfört ett högre marknadspris än det som skulle ha gällt om det inte funnits någon kartell, är inget avgörande kriterium för att fastställa bötesnivån (förstainstansrättens dom av den 6 maj 2009 i mål T-127/04, KME Germany m.fl. mot kommissionen, REG 2009,

s. II-1167, punkt 64). Följaktligen kan sökandenas argument att deras beteende inte fått några effekter på marknaden, i vilket fall som helst, inte påverka kvalificeringen av överträdelsen som ”mycket allvarlig”.

- 190 Kommissionen gjorde således en riktig bedömning när den i skäl 331 i det angripna beslutet slog fast att den konkurrensbegränsande samverkan utgjorde en ”mycket allvarlig” överträdelse med hänsyn till dess beskaffenhet och det faktum att den omfattade hela EES-området.
- 191 För det andra har sökandena invänt mot den bedömning som kommissionen gjorde i skälen 332–336 i det angripna beslutet som en del av den ”varierade behandlingen” och som föranledde kommissionen att bevilja sökandena en nedsättning av bötesbeloppet med 25 procent.
- 192 Sökandena har gjort gällande att bötesbeloppet, innan nedsättningen med 25 procent tillämpades, inte speglade någon varierad behandling eftersom det beloppet är resultatet av att samma ”matematiska formel” har tillämpats på samtliga berörda företag. Sökandena har anfört att kommissionen, för att fastställa utgångsbeloppet för böterna, använde sig av en procentsats på cirka 30 procent av den omsättning som de berörda företagen har haft inom EES-området när det gäller PMMA-produkter (skäl 334 i det angripna beslutet).
- 193 Härvid ska det erinras om att sjätte stycket i punkt 1 A i riktlinjerna innehåller en möjlighet att göra skillnad mellan de utgångsbelopp som ska tillämpas på företag som är delaktiga i samma överträdelse ”för att ta hänsyn till den särskilda betydelsen, och således den faktiska påverkan på konkurrensen, av varje företags agerande i samband med överträdelsen, särskilt när det är stor skillnad i storleken på de företag som begått en överträdelse av samma slag”. Det är så kommissionen har gått till väga i skäl 332 och följande skäl i det angripna beslutet. Den angav att ”de många valmöjligheter som finns när det gäller de böter som ska åläggas ett företag gör det möjligt att variera behandlingen av företagen för att ta hänsyn till deras faktiska ekonomiska

kapacitet att i betydande utsträckning skada konkurrensen” och att ”det är lämpligt när det som i det aktuella fallet föreligger stora skillnader vad gäller de deltagande företagens omsättning avseende de produkter som kartellen omfattar” (skäl 332 i det angripna beslutet). Det ska dessutom påpekas att även om det inte framgår av det angripna beslutet att kommissionen tillämpade en ”matematisk formel”, såsom sökandena har påstått, framgår det ändå klart av detta att kommissionen, för att bestämma böternas utgångsbelopp, tillämpade samma kriterium på samtliga berörda företag, nämligen kriteriet avseende den ”relativa betydelse[n] för omsättningen härrörande från försäljningen av PMMA-produkter, för vilka de deltog i kartellen” (skäl 333 i det angripna beslutet).

194 Kommissionen kan dock inte förebrås för detta tillvägagångssätt. Tvärtom har det gjort det möjligt att på ett icke-diskriminerande sätt beakta objektiva skillnader mellan deltagarna i den konkurrensbegränsande samverkan för att uppnå det eftersträvarde syftet, det vill säga att fastställa bötesbeloppen med hänsyn till deltagarnas faktiska ekonomiska kapacitet att i betydande utsträckning skada konkurrensen. Vad gäller den omständigheten att denna behandling har resulterat i olika utgångsbelopp konstaterar tribunalen att kommissionen har tillämpat en verklig ”varierad behandling” i riktlinjernas mening, till skillnad från vad sökandena har gjort gällande.

195 Dessutom ska det framhållas att det kriterium som kommissionen har använt också tar hänsyn till att det endast föreligger bevisning för sökandenas direkta deltagande i den konkurrensbegränsande samverkan vad gäller massiva plattor i PMMA. Kommissionen angav nämligen tydligt att ”när det gäller Barlo-bolagen rör det sig endast om massiva plattor i PMMA” (skäl 333 i det angripna beslutet), och kommissionen har således utgått från 2000 års omsättning inom EES-området för denna produkt. Det framgår dock av handlingarna i målet att sökandena också var verksamma inom sektorn för formmassor i PMMA. Således påverkas kommissionens bedömning på denna punkt inte av att talan bifalls på den första grundens andra del (se bland annat punkt 152 ovan).

- 196 Vidare har sökandena anfört att nedsättningen av bötesbeloppet med 25 procent i skäl 335 i det angripna beslutet inte åtföljdes av en tillräcklig motivering och inte var tillräckligt stor. Enligt dem borde nedsättningen ha skett med beaktande av att de inte var ansvariga för hela den konkurrensbegränsande samverkan. De fann att det var fel att kommissionen beslutade om nedsättningen endast med hänvisning till deras bristande kännedom, samtidigt som den höll dem ansvariga för hela den sammanhängande konkurrensbegränsande samverkan. De anser således att ”det absoluta minimikravet” var att nedsättningen skulle spegla fördelningen av MMA mellan de olika produktkategorierna i fråga. De har erinrat om att det framgår av skäl 5 i det angripna beslutet att fördelningen var den följande: 49 % för massiva plattor, 36 % för formmassor och 15 % för sanitetsgods.
- 197 Tribunalen konstaterar att sökandena har rätt när de gör gällande att det faktum att de inte var ansvariga för hela den konkurrensbegränsande samverkan, vilket framgår av prövningen av den första grundens andra del, borde ha beaktats i samband med fastställandet av utgångsbeloppet för böterna.
- 198 Såsom framgår av det ovan anförda kunde sökandena – till skillnad från de andra företagen som det angripna beslutet var riktat till – endast lastas för deltagande i en del av den konkurrensbegränsande samverkan, nämligen den som avsåg massiva plattor i PMMA. Det betyder att åsidosättandet av de konkurrensrättsliga reglerna med nödvändighet måste vara mindre allvarligt än det åsidosättande som de företag som deltagit i samliga delar av överträdelsen har gjort sig skyldiga till. Dessa har nämligen bidragit i större omfattning till kartellens verksamhet och allvar än en kartelldelta-gare som enbart deltar i en enda del i denna kartell (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 148 nämnda målet IMI m.fl. mot kommissionen, punkterna 162 och 164).
- 199 Ett företag kan aldrig åläggas böter vilkas storlek beräknas med hänsyn till ett deltagande i en samverkan som det inte hållits ansvarigt för (domen i det ovan i punkt 144 nämnda målet Sigma Technologie mot kommissionen, punkterna 79–82, och domen i det ovan i punkt 148 nämnda målet IMI m.fl. mot kommissionen, punkt 157).

- 200 Vid tillämpningen av riktlinjerna ska denna bedömning nödvändigtvis göras i det skede då det särskilda utgångsbeloppet ska fastställas, eftersom beaktandet av förmildrande omständigheter enbart medger att böternas grundbelopp kan anpassas med hänsyn till det sätt på vilket deltagaren genomför kartellen. En kartelldeltagare som inte hållits ansvarig för vissa delar i kartellen kan emellertid inte ha haft någon som helst roll vid genomförandet av nämnda delar (domen i det ovan i punkt 148 nämnda målet IMI m.fl. mot kommissionen, punkt 164).
- 201 I det förevarande fallet ska det dock konstateras att kommissionen, även om den har begått ett misstag vid fastställandet av sökandenas ansvar för den konkurrensbegränsande samverkan, likväl har förfarit på rätt sätt vid fastställandet av bötesbeloppet, i enlighet med de ovan beskrivna principerna.
- 202 Det beräkningsmoment, som innebär att de berörda företagen delas in i olika kategorier beroende på deras relativa betydelse för omsättningen härrörande från försäljningen av PMMA-produkter, för vilka de deltog i kartellen, påverkas inte – såsom framgår av det ovan anförda (se ovan punkt 195) – av det misstag som har begåtts vid fastställandet av ansvaret för överträdelsen.
- 203 Sökandena har anfört argumentet att den omsättning som beaktas inte borde inkludera Quinn Plastics, SA:s omsättning, eftersom kommissionen i det angripna beslutet tog tillbaka sina anmärkningar mot det företaget. Det räcker dock att konstatera att sökandena inte har bestritt kommissionens konstaterande att det faktum att det angripna beslutet inte riktar sig till det bolaget inte påverkar den omsättning som härrör från försäljningen av massiva plattor i PMMA som kan tillskrivas Barlo-bolagen, vilka även innefattar moderbolaget, Quinn Barlo. Quinn Barlo ägde 100 procent av Quinn Plastics, SA vid tiden för överträdelsen.

- 204 Vidare framgår det av skäl 335 i det angripna beslutet att kommissionen beviljade sökandena en särskild nedsättning med 25 procent av utgångsbeloppet med motive-  
ringen att ”det inte [var] uppenbart huruvida Barlo-bolagen [hade] deltagit i de otill-  
låtna kontakterna beträffande formmassor i PMMA eller sanitetsgodset i PMMA”  
och att det ”[s]åledes fram[gick] ... att Barlo-bolagen inte hade kännedom om eller  
inte nödvändigtvis behövde ha haft kännedom om den allmänna planen med de kon-  
kurrensbegränsande arrangemangen”.
- 205 Det är riktigt att kommissionen inte motiverade nedsättningen med att sökandena  
inte var ansvariga för de delar av den konkurrensbegränsande samverkan som avsåg  
formmassor i PMMA eller sanitetsgodset i PMMA, utan endast med hänvisning till att  
de inte hade varit direkt inblandade i dessa delar eller inte hade känt till dem.
- 206 Detta räcker dock inte i sig för att den beviljade nedsättningen ska kunna ifrågasättas,  
eftersom kommissionen var i sin fulla rätt att bevilja en nedsättning av bötesbeloppet  
på den grunden.
- 207 Således återstår att undersöka huruvida nedsättningen samt det särskilda utgångs-  
belopp som blev resultatet (15 miljoner euro) på ett lämpligt sätt återspeglar allvaret  
i den överträdelse som begåtts av sökandena, med beaktande av att artikel 1 i det  
angripna beslutet delvis ogiltigförklaras (se punkt 152 ovan).
- 208 Även om överträdelsen endast avsåg en av de tre berörda produkterna, kvarstår fak-  
tum att det rörde sig om en överträdelse av mycket allvarlig beskaffenhet (se ovan  
punkt 189) och som dessutom omfattade hela EES-området. Framför allt innebär  
den omständigheten att den sammanhängande överträdelsen, sedd som helhet, kan  
ha utgjort ett ännu klarare åsidosättande av konkurrensrätten inte på något sätt att  
den överträdelse som sökandena har gjort sig skyldiga till inte i sig kan vara ”mycket

allvarlig” (se, för ett liknande resonemang, tribunalens dom av den 28 april 2010 i mål T-448/05, Oxley Threads mot kommissionen, ej publicerad i rättsfallssamlingen, punkt 37).

- 209 Denna bedömning påverkas inte av sökandenas argument enligt vilka det inte var visat att de hade deltagit i det som utgjorde kartellens huvuddrag och som beskrevs i skäl 320 i det angripna beslutet. Mot bakgrund av vad som har anförts ovan i punkterna 180–187 är den relevanta frågan i samband med fastställandet av böternas utgångsbelopp inte hur sökandenas eget beteende ska bedömas, utan vilka särdrag den överträdelse som sökandena har deltagit i hade. För det första har sökandena inte påstått att de huvuddrag för samverkan som angavs i skäl 320 i det angripna beslutet inte är tillämpliga på den omtvistade överträdelsen eftersom den endast avsåg massiva plattor i PMMA. För det andra konstaterar tribunalen att sökandena, även om det antas att de inte har deltagit direkt i alla de typer av konkurrensbegränsande beteenden som avses i skäl 320 i det angripna beslutet, har deltagit i möten beträffande massiva plattor i PMMA; möten under vilka prisavtal har ingåtts, priser har diskuterats och information om marknaden har utbytt (se ovan punkterna 60–78) och att de således har haft kännedom om dessa konkurrensbegränsande beteenden, inklusive de beteenden som sökandena inte direkt deltog i, eller att de rimligen kunde förutse dem (se ovan punkt 128).
- 210 Den överträdelse som sökandena har gjort sig skyldiga till ska således kvalificeras som ”mycket allvarlig” i riktlinjernas mening. Enligt riktlinjerna ska det lägsta utgångsbeloppet för sådana överträdelser i princip uppgå till 20 miljoner euro.
- 211 Sökandena har gjort gällande att det utgångsbelopp för böterna som tillämpas i deras fall ska återspegla betydelsen av massiva plattor i PMMA i förhållande till samtliga PMMA-produkter som den sammanhängande överträdelsen omfattade. Tribunalen



erinrar med anledning härav om att proportionalitetsprincipen innebär att kommissionen ska fastställa böterna i proportion till de kriterier som har beaktats vid bedömningen av hur allvarlig överträdelsen var och att den då ska tillämpa dessa kriterier konsekvent och på ett sätt som är sakligt motiverat (se domen i det ovan i punkt 141 nämnda målet BST mot kommissionen, punkt 60 och där angiven rättspraxis).

- 212 Enligt rättspraxis utgör dock storleken på den marknad som påverkats i princip inte någon faktor som måste beaktas utan endast en relevant omständighet bland andra när det gäller att bedöma hur allvarlig en överträdelse är och för att fastställa bötesbeloppet (domen i det ovan i punkt 189 nämnda målet Prym och Prym Consumer mot kommissionen, punkt 55). Enligt den metod som beskrivs i riktlinjerna är det inte heller fråga om någon avgörande faktor vid fastställandet av böternas utgångsbelopp (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 6 maj 2009 i mål T-116/04, Wieland-Werke mot kommissionen, REG 2009, s. II-1087, punkterna 62–64).
- 213 Härav följer att den nedsättning av böternas utgångsbelopp som sökandena kunde göra anspråk på med stöd av att de endast deltagit i den konkurrensbegränsande samverkan vad beträffar massiva plattor i PMMA, inte behövde utgöra en proportionell återspeglning av denna produkts betydelse i förhållande till samtliga PMMA-produkter som omfattades av den sammanhängande överträdelsen. Tvärtom skulle en sådan nedsättning ha stridit mot proportionalitetsprincipen, vilken det erinras om ovan i punkt 211, eftersom det inte skulle ha tagits tillräcklig hänsyn till det faktum att sökandena, liksom de övriga företag som det angripna beslutet riktar sig till, hade deltagit i en konkurrensbegränsande samverkan som är av mycket allvarlig beskaffenhet och som omfattar hela EES-området.
- 214 För övrigt konstaterar tribunalen att sökandenas yrkande om en nedsättning på 51 procent av böternas utgångsbelopp i stället för den nedsättning på 25 procent som beviljats av kommissionen (se ovan punkt 196) inte har framställts med stöd av siffrorna för omsättningen från försäljningen av de tre berörda PMMA-produkterna utan med stöd av fördelningen av råvaran (MMA) mellan dessa tre produkter, utan någon förklaring från sökandenas sida om varför detta kriterium skulle vara relevant

för att bedöma hur allvarlig sökandenas överträdelse är. När det gäller frågan om hur stor del av omsättningen från försäljningen år 2000 av samtliga de tre PMMA-produkterna inom EES-området som kan hänföras till massiva plattor i PMMA, framgår det av de handlingar som kommissionen har inkommit med på tribunalens begäran, att de flesta av de berörda företagen under det administrativa förfarandet uppskattade den delen till cirka 60 procent eller till och med mer. Endast ett företag uppskattade den till cirka 50 procent.

- 215 Mot denna bakgrund konstaterar tribunalen att den nedsättning på 25 procent av utgångsbeloppet för sökandenas böter, som beviljades i skäl 335 i det angripna beslutet, på ett adekvat sätt återspeglar hur allvarlig den överträdelse är som de har deltagit i. Härav följer för det första att kommissionen inte har gjort sig skyldig till någon uppenbart oriktig bedömning vid fastställandet av utgångsbeloppet för deras böter, trots det fel som begåtts vad gäller fastställandet av sökandenas ansvar för den konkurrensbegränsande samverkan (se ovan punkt 152). För det andra saknar tribunalen skäl att ytterligare sänka beloppet med stöd av sin obegränsade prövningsrätt.

- 216 Talan kan således inte bifallas med stöd av den andra grundens andra del.

Den andra grundens tredje del: Felaktig bedömning av de förmildrande omständigheterna

- 217 Sökandena har gjort gällande att den bedömning som görs i det angripna beslutet inte är tillräckligt motiverad och att den strider mot riktlinjerna och proportionalitetsprincipen.

## — Sökandenas passiva och underordnade roll i överträdelsen

- 218 Sökandena anser att kommissionens bedömning i skäl 373 i det angripna beslutet vad gäller nedsättningen med 50 procent på grund av sökandenas passiva och underordnade roll har motiverats på ett felaktigt sätt. Skälet innehåller nämligen felaktiga uppgifter som det saknas bevisning för. Följaktligen är nedsättningen otillräcklig.
- 219 Det ska inledningsvis erinras om att det följer av fast rättspraxis att när kommissionen utfärdar riktlinjer för att i enlighet med fördragets bestämmelser ange de kriterier som den har för avsikt att tillämpa inom ramen för sitt utrymme för skönsmässig bedömning, begränsar dessa riktlinjer detta utrymme. Kommissionen är nämligen då skyldig att följa dessa riktlinjer som den själv har uppställt för sig själv (se domen av den 8 oktober 2008 i det ovan i punkt 180 nämnda målet Carbone-Lorraine mot kommissionen, punkt 192 och där angiven rättspraxis).
- 220 Den begränsning av kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning som kommissionen själv har infört genom att anta riktlinjerna är dock inte oförenlig med det förhållandet att institutionen alljämt har ett betydande utrymme för skönsmässig bedömning. Riktlinjerna präglas i flera avseenden av flexibilitet, som gör det möjligt för kommissionen att utöva sitt utrymme för skönsmässig bedömning i enlighet med bestämmelserna i förordning nr 1/2003, såsom de har tolkats av domstolen (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 212 nämnda målet Wieland-Werke mot kommissionen, punkt 31, och av den 30 september 2009 i mål T-161/05, Hoechst mot kommissionen, REG 2009, s. II-3555, punkt 129).
- 221 I avsaknad av tvingande anvisningar i riktlinjerna avseende förmildrande omständigheter som får beaktas, ska således kommissionen anses ha bevarat ett visst utrymme för att göra en helhetsbedömning av behovet av att eventuellt sätta ned bötesbeloppet med hänsyn till förmildrande omständigheter.

222 Kommissionen anger följande i skäl 373 i det angripna beslutet vad beträffar den förmildrande omständigheten – som nämns i punkt 3 första strecksatsen i riktlinjerna – att företaget har haft en uteslutande passiv eller efterföljande roll i genomförandet av överträdelsen:

” ... Det framgår tydligt av de omständigheter som beskrivs i skälen 137 och 223 att Barlo-bolagens deltagande i den konkurrensbegränsande samverkan inte kan jämföras med de flesta andra företagens deltagande. Det synes inte föreligga många omständigheter som visar att Barlo-bolagen har deltagit aktivt i upprättandet av eventuella konkurrensbegränsande avtal och förfaranden. De konkurrensbegränsande kontakter som förekommit visar snarare att Barlo-bolagens deltagande i mötena var sporadiskt och att dessa möten endast tjänade till att hålla företaget informerat om avtal och förfaranden som man enats om beträffande massiva plattor i PMMA. Det förefaller också som att Barlo-bolagen inte har deltagit i många multilaterala viktiga möten där beslut har fattats om nyckelfrågor i prisavtal och konkurrensbegränsande förfaranden.”

223 Kommissionen fann med beaktande av dessa förhållanden att sökandena hade haft ”en passiv och underordnad roll”, och den beviljade dem en nedsättning med 50 procent av de böter som de annars skulle ha ålagts (skäl 374 i det angripna beslutet).

224 Det ska härvid påpekas att det följer av rättspraxis att en passiv roll innebär att det berörda företaget har antagit en ”låg profil”, vilket betyder att det inte deltar aktivt i utarbetandet av konkurrensbegränsande avtal. Bland de omständigheter som indikerar att ett företag haft en passiv roll i en kartell hör den omständigheten att företaget har deltagit i mötena betydligt mer sporadiskt än de andra ordinarie kartellmedlemmarna liksom att företaget har inträtt sent på den marknad som är föremål för överträdelsen, oavsett hur länge företaget varit delaktigt i denna, eller vidare att företrädare för andra företag som har deltagit i överträdelsen har gjort uttryckliga uttalanden av

detta slag (se tribunalens dom av den 28 april 2010 i de förenade målen T-456/05 och T-457/05, Gütermann och Zwicky mot kommissionen, REU 2010, s. II-1443, punkterna 184 och 185 och där angiven rättspraxis).

225 Det ska således konstateras att kommissionen gjorde en riktig bedömning av den förmildrande omständighet som bestod i sökandenas passiva roll i det förevarande fallet. Kommissionen angav i huvudsak att sökandenas deltagande i den konkurrensbegränsande samverkan inte kan jämföras med de flesta andra företagens deltagande. De konkurrensbegränsande kontakter som har konstaterats visar snarare att Barlo-bolagens deltagande i mötena var sporadiskt och att dessa möten endast tjänade till att hålla företaget informerat om avtal och förfaranden som man enats om beträffande massiva plattor i PMMA.

226 Dessutom framgår det tydligt av lydelsen i skäl 373 i det angripna beslutet att kommissionen gjorde sin bedömning av den förmildrande omständigheten i fråga endast med beaktande av de omständigheter som har undersökts vid prövningen av den första grundens första del. Härvid ska det bland annat framhållas att skäl 373 i det angripna beslutet uttryckligen hänvisar till skäl 137 i samma beslut. Av skäl 137 framgår att "[sökandena] i sitt svar på meddelandet om invändningar veder[lägger] [B.]s närvaro vid de flesta av de möten vid vilka han påstås ha närvarat". Under dessa förhållanden kan konstateranden såsom att "[d]et [inte] synes ... föreligga många omständigheter som visar att Barlo-bolagen har deltagit aktivt i upprättandet av eventuella konkurrensbegränsande avtal och förfaranden" eller att "[d]et också [förefaller] som att Barlo-bolagen inte har deltagit i många multilaterala viktiga möten" inte tolkas som att sökandena klandras för att ha deltagit aktivt i upprättandet av konkurrensbegränsande avtal eller förfaranden eller för att ha deltagit i viktiga multilaterala möten. Sökandenas kritik i detta avseende har således ingen verkan.

227 Dessutom har sökandena begränsat sig till att invända mot lydelsen i skäl 373 i det angripna beslutet utan att ange på vilket sätt omständigheterna i det enskilda fallet skulle motivera en ytterligare nedsättning på grund av den förmildrande omständighet som är i fråga.

228 Denna invändning kan således inte godtas.

— Den omständigheten att företaget i praktiken inte har tillämpat de avtal och förfaranden som överträdelsen består i

229 Sökandena anser att kommissionen (i skäl 381 i det angripna beslutet) av fel anledningar tillbakavisade deras argument att det utgjorde en förmildrande omständighet att de i praktiken inte har tillämpat de avtal och förfaranden som överträdelsen består i.

230 I skäl 381 i det angripna beslutet angav kommissionen följande:

”Det föreligger ingen bevisning för att Barlo-bolagen systematiskt har avstått från att tillämpa prisavtalen eller att övervältra kostnaderna för extratjänster på kunderna. Däremot står det klart att bolaget har kunnat dra fördel av den marknadsinformation som har utbyttts och anpassa sitt affärsmässiga agerande därefter (vilket kanske har underlättat ökningen av marknadsandelar). Dessutom har Barlo-bolagen inte uttryckligen, gentemot de andra företagen, avstått från att arbeta mot de gemensamma mål som föreslagits och antagits av samtliga företag (oavsett om dessa mål i bland avslöjades vid ett möte utan att det var planerat). Kommissionen underkänner

således Barlo-bolagens argument att det utgjorde en förmildrande omständighet att de i praktiken inte har tillämpat de avtal och förfaranden som överträdelsen består i.”

231 Det ska härvid erinras om att det följer av rättspraxis att för att kunna tillämpa den förmildrande omständigheten att bolagen i praktiken inte har tillämpat de aktuella avtalen eller förfarandena (punkt 3 andra strecksatsen i riktlinjerna), ska det undersökas om de omständigheter som de berörda företaget har gjort gällande styrker att det, under den tid företaget deltog i de förbjudna avtalen, underlät att tillämpa dem och i stället uppträdde marknadsmässigt eller om sökandena åsidosatt sina skyldigheter enligt det konkurrensbegränsande avtalet på ett så tydligt och omfattande sätt att kartellens funktion rubbats (förstainstansrättens dom av den 15 mars 2006 i mål T-26/02, Daiichi Pharmaceutical mot kommissionen, REG 2006, s. II-713, punkt 113, och av den 8 oktober 2008 i det ovan i punkt 180 nämnda målet Carbone-Lorraine mot kommissionen, punkt 196).

232 Tribunalen konstaterar att kommissionen i skäl 381 gjorde sin bedömning utifrån korrekta kriterier enligt den rättspraxis som avses i föregående punkt.

233 Sökandena kan inte med giltig verkan kritisera kommissionen för att ha beaktat att det saknas bevisning för att Barlo-bolagen systematiskt har avstått från att tillämpa prisavtalen eller att övervältra kostnaderna för extratjänster på kunderna. Det rör sig nämligen om en omständighet som är uppenbart relevant för bedömningen av den förmildrande omständigheten i fråga. Dessutom konstaterar tribunalen att det, till skillnad från vad sökandena tycks vilja antyda, tydligt framgår av lydelsen i skäl 381 i det angripna beslutet att det här endast var en omständighet bland andra, och att det var efter en helhetsbedömning av alla dessa omständigheter som kommissionen fann att det inte förelåg någon sådan förmildrande omständighet som hade gjorts gällande.

- 234 Sökandenas argument är inte sådana att de gör att kommissionens helhetsbedömning ska ifrågasättas.
- 235 För det första innebär de omständigheter som sökandena har åberopat inte att det kan anses vara visat att Barlo-bolagen verkligen har avstått från att tillämpa prisavtalen eller att övervältra kostnaderna för extratjänster på kunderna.
- 236 Sökandena har nämligen endast åberopat B.:s förklaringar, enligt vilka Barlo-bolagen inte hade genomfört några åtgärder efter de möten som de närvarat vid, samt Atofina-bolagens förklaring, vilken nämns i skäl 326 i det angripna beslutet. I övrigt har de uttryckligen medgett att de inte kan inge någon exakt bevisning för prispolitiken för perioden 1999–2000.
- 237 I Atofina-bolagens förklaring hänvisas det emellertid till en ökning av Barlo-bolagens marknadsandel för massiva plattor i PMMA under perioden 2000–2002. Då perioden för Barlo-bolagens deltagande i överträdelsen sträcker sig över perioden 30 april 1998–21 augusti 2000, är det här inte en omständighet som kan visa att bolagen avstått från att genomföra prisavtalen, och än mindre att detta avstående har varit systematiskt. De förklaringar som Barlo-bolagens företrädare har avgett kan inte ensamma anses utgöra tillräcklig bevisning när det saknas stöd för dem i form av objektiva skriftliga handlingar.
- 238 Att det angripna beslutet inte innehåller några omständigheter som visar att Barlo-bolagen har genomfört prisavtalen är heller inte i sig av avgörande betydelse. Det kan nämligen inte hävdas att kommissionen var skyldig att bevilja sökandena en nedsättning av bötesbeloppet bara av den anledningen att den inte kunde visa att ett företag hade genomfört de avtal och förfaranden som överträdelsen består i.



- 239 För det andra har sökandena inte ifrågasatt kommissionens bedömning att Barlo-bolagen har kunnat dra fördel av den marknadsinformation som har utbytt under mötena och anpassa sitt affärsmässiga agerande därefter. De gör endast gällande att detta påstående inte har bevisats av kommissionen. Enligt den rättspraxis som avses i punkt 231 ankommer det dock på sökandena att åberopa omständigheter som kan anses som förmildrande och bland annat sådana som eventuellt visar att den del av överträdelsen som avser utbyte av affärsmässigt betydelsefull och konfidentiell marknads- eller företagsrelaterad information inte har genomförts.
- 240 För det tredje har sökandena bestritt kommissionens bedömning i den andra meningen i skäl 381 i det angripna beslutet, med motiveringen att det inte ställdes upp något gemensamt mål vid de möten där Barlo-bolagen var närvarande. Detta påstående är dock inte korrekt, vilket framgår av prövningen av den första grundens första del.
- 241 Dessutom ska det påpekas att sökandena inte har hävdats att Barlo-bolagen åtminstone hade åsidosatt sina skyldigheter enligt det konkurrensbegränsande avtalet på ett så tydligt och omfattande sätt att kartellens funktion rubbats (se ovan punkt 231).
- 242 Härav följer att den kritik som sökandena har riktat mot kommissionens bedömning i skäl 381 i det angripna beslutet saknar grund.
- 243 Dessutom framhåller tribunalen att under de förhållanden som föreligger i det förevarande fallet är vägran att godta den förmildrande omständigheten också motiverad av den allmänna systematiken i det angripna beslutet.

- 244 Det framgår nämligen av beslutet att den konkurrensbegränsande samverkan i sin helhet inte var helt effektiv under vissa perioder då deltagarna, inklusive Barlo-bolagen, fjärmade sig från de ingångna avtalen (se, till exempel, skäl 329 i det angripna beslutet). Men eftersom det här är en beskrivning av hur kartellen som sådan fungerade kan detta inte beaktas som en förmildrande omständighet. Det kan på sin höjd beaktas vid bedömningen av hur allvarlig överträdelsen är. Tribunalen framhåller härvid att kommissionen undersökte argumentet avseende kartellens ineffektiva karaktär (skälen 321–329 i det angripna beslutet) vid fastställandet av böternas utgångsbelopp, och i det sammanhanget bland annat beaktade Atofina-bolagens förklaring, vilken har åberopats av sökandena (se ovan punkt 236). Även om kommissionen fann att överträdelsen kunde betecknas som mycket allvarlig, angav den dock uttryckligen att den vid fastställandet av bötesbeloppet inte ”specifikt hade baserat sig på en viss inverkan [som överträdelsen haft på marknaden]” (skäl 321 i det angripna beslutet).
- 245 Dessutom, även om det antas att Barlo-bolagens beteende på marknaden väsentligen skilde sig från hur de andra företagen som beslutet var riktat till betedde sig, ska det erinras om att det i riktlinjerna inte anges att kommissionen alltid ska beakta varje förmildrande omständighet som uppräknas i punkt 3 i dessa riktlinjer separat (domen i det ovan i punkt 189 nämnda målet KME Germany m.fl. mot kommissionen, punkt 114). Enligt dessa har kommissionen ett stort utrymme för skönsmässig bedömning när det gäller att göra en helhetsbedömning av storleken på en eventuell nedsättning av bötesbeloppet, med beaktande av samtliga förmildrande omständigheter som kännetecknar det enskilda fallet (tribunalens dom av den 8 juli 2004 i mål T-44/00, Mannesmannröhren-Werke mot kommissionen, REG 2004, s. II-2223, punkterna 274 och 275, och i mål T-50/00, Dalmine mot kommissionen, REG 2004, s. II-2395, punkterna 325 och 326, se även, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 12 september 2007 i mål T-30/05, Prym och Prym Consumer mot kommissionen, ej publicerad i rättsfallssamlingen, punkt 204).
- 246 Med beaktande av omständigheterna i det förevarande fallet är det konstaterandet av Barlo-bolagens passiva och underordnade roll i genomförandet av överträdelsen – bland annat med motiveringen att Barlo-bolagens deltagande i den

konkurrensbegränsande samverkan inte kunde jämföras med de flesta andra företags deltagande (skäl 373 i det angripna beslutet) – som bäst återspeglar hur allvarligt Barlo-bolagens deltagande var, relativt sett. I vilket fall som helst räcker inte de omständigheter som sökandena har åberopat och som behandlas ovan i punkterna 236–241 för att motivera att böternas grundbelopp ska sättas ned ännu mer än vad kommissionen redan beslutat om på grund av Barlo-bolagens passiva roll.

247 Denna invändning kan således inte godtas.

— Överträdelsens tidiga upphörande

248 Sökandena har gjort gällande att det är ostridigt att den överträdelse som Barlo-bolagen klandras för upphörde långt före kommissionens första utredningar. De anser att kommissionens vägran att erkänna denna förmildrande omständighet på ett uppenbart sätt strider mot riktlinjerna. I dessa föreskrivs att det utgör en förmildrande omständighet ”att företaget har upphört med överträdelsen vid kommissionens första ingripanden (bland annat kontroller)”, och de har invänt mot de motiveringar som kommissionen lämnar i skälen 384 och 385 i det angripna beslutet.

249 Tribunalen framhåller härvid att det har fastställts att Barlo-bolagens deltagande i överträdelsen upphörde den 21 augusti 2000. Det är således utrett att Barlo-bolagens deltagande i överträdelsen hade upphört före kommissionens första ingripanden, det vill säga de kontroller som utfördes på plats den 25 och den 26 mars 2003 (skäl 59 i det angripna beslutet).

250 När det gäller begäran om nedsättning av bötesbeloppet på grund av detta, räcker det emellertid med att konstatera att det följer av rättspraxis att förmildrande

omständigheter enligt punkt 3 tredje strecksatsen i riktlinjerna inte kan anses föreliggande om överträdelsen har upphört redan innan kommissionen gör sina första ingripanden och oberoende av dessa ingripanden (se, för ett liknande resonemang, domen av den 3 september 2009 i det ovan i punkt 189 nämnda målet *Prym och Prym Consumer* mot kommissionen, punkterna 105 och 106).

- 251 Dessutom har det faktum att Barlo-bolagen frivilligt hade upphört med överträdelsen innan kommissionen inledde sin undersökning beaktats tillräckligt vid beräkningen av den period under vilken sökandena har befunnits delta i överträdelsen, vilket betyder att sökandena inte kan åberopa punkt 3 tredje strecksatsen i riktlinjerna (se, för ett liknande resonemang, tribunalens dom i det ovan i punkt 149 nämnda målet *Amann & Söhne och Cousin Filterie* mot kommissionen, punkt 260, och av den 19 maj 2010 i mål T-21/05, *Chalkor* mot kommissionen, REU 2010, s. II-1895, punkt 152).
- 252 Sökandenas kritik mot kommissionens bedömning i skälen 384 och 385 i det angripna beslutet är således oberättigad, och invändningen kan därmed inte gottas.

— Införandet av ett program för att se till att konkurrensreglerna följs

- 253 Sökandena har gjort gällande att det angripna beslutet är det första beslut som fattats mot Quinn-koncernen med tillämpning av unionens konkurrensregler. Sökandena har angett att så snart Quinn-koncernen fick kännedom om att en utredning pågick upprättade den ett program för att se till att konkurrensreglerna efterlevdes.

Detaljerad information om detta program har lämnats till kommissionen. Under sådana förhållanden är det oberättigat att inte beakta det här programmet som en förmildrande omständighet.

254 Detta argument kan inte godtas.

255 För det första påpekar tribunalen att den omständigheten att det angripna beslutet är det första beslut som fattats mot sökandena om ett åsidosättande av unionens konkurrensregler inte motiverar en nedsättning av grundbeloppet för böterna. Den här omständigheten har tvärtom beaktats på så sätt att kommissionen har konstaterat att sökandena inte har upprepat överträdelsen, vilket skulle ha kunnat utgöra en försvårande omständighet.

256 För det andra understryker tribunalen att även om det är betydelsefullt att det har vidtagits åtgärder för att förhindra nya överträdelser påverkar inte det att den påtalade överträdelsen har ägt rum.

257 För det tredje har det redan slagits fast att enbart den omständigheten att ett företag antar ett program för anpassning till gemenskapens konkurrensregler inte utgör en godtagbar och säker garanti för att företaget varaktigt kommer att iakttä nämnda regler. Ett sådant program tvingar således inte kommissionen att sätta ned böterna på grund av att syftet att förebygga överträdelser redan till viss del är uppfyllt (första instansrättens dom av den 5 april 2006 i mål T-279/02, Degussa mot kommissionen, REG 2006, s. II-897, punkt 361, se, bland annat, domen i det ovan i punkt 127 nämnda målet BASF och UCB mot kommissionen, punkt 52).

258 Denna invändning kan således inte godtas.

— Ingen vinst, inget behov av avskräckande verkan och proportionalitet

- 259 Sökandena har påpekat att de böter som föreskrivs i konkurrensrätten syftar till dels att se till att de ansvariga inte kan tillgodogöra sig någon vinst till följd av överträdelsen, dels att ha en avskräckande verkan (skäl 388 i det angripna beslutet). I det förevarande fallet står dock de ålagda böterna inte i proportion till dessa mål, eftersom sökandena inte har haft någon vinst till följd av den påstådda överträdelsen, och eftersom vare sig Barlo-bolagen eller Quinn-koncernen någonsin har dömts för åsidosättande av konkurrensreglerna.
- 260 Inledningsvis ska det framhållas att de omständigheter som sökandena har åberopat till stöd för denna invändning inte uttryckligen nämns som förmildrande omständigheter i punkt 3 i riktlinjerna.
- 261 Kommissionen gjorde en riktig bedömning när den fann att dessa omständigheter inte motiverade en nedsättning av bötesbeloppet.
- 262 När det gäller påståendet om att ingen vinst har förekommit konstaterar tribunalen att detta inte har visats. Dessutom förefaller sökandena ha medgett att en sådan vinst kan ha uppkommit, då de betonade att en sådan vinst skulle ha kommit företagets gamla aktieägare till del, och inte de nuvarande aktieägarna som måste ta de ekonomiska konsekvenserna av böterna. Detta påstående är dock, förutom att det inte är visat, också irrelevant. Tribunalen konstaterar att sökandena inte har bestritt att de är Barlo-bolagens lagliga efterträdare, och inte heller att det är till dem som det angripna beslutet skulle riktas om överträdelsen bevisades (se ovan punkt 5).

263 I vilket fall som helst gjorde kommissionen en riktig bedömning i slutet av skäl 388 i det angripna beslutet när den slog fast att det faktum att det eventuellt inte har uppstått någon vinst inte påverkar överträdelsens allvar såsom den bedömdes i beslutet.

264 Vidare, vad gäller den omständigheten att varken Barlo-bolagen eller Quinn-koncernen någonsin har dömts för åsidosättande av unionens konkurrensregler, hänvisar tribunalen till skäl 255 ovan och konstaterar att det inte kan utgöra en förmildrande omständighet att överträdelsen inte har upprepats.

265 Det har påståtts, men inte visats, att de nuvarande aktieägarna inte har kunnat genomföra någon ordentlig revision – och således har saknat kunskap om överträdelsens potentiella existens – på grund av att Barlo-bolagen förvärvades genom ett offentligt fientligt bud. Inte heller detta kan medföra att överträdelsen ska betraktas som mindre allvarlig eller ha någon inverkan på bötesbeloppet, eftersom bötesbeloppet syftar till att ha en avskräckande verkan.

266 Denna invändning kan således inte godtas.

— Det aktiva samarbetet i förfarandet utanför tillämpningsområdet för meddelandet om samarbete

267 Sökandena har anfört att de har samarbetat med kommissionen fullt ut under hela det administrativa förfarandet, genom att försöka få bekräftat upplysningar som inte var omedelbart tillgängliga för dem, och att de har gjort avsevärda ansträngningar i detta syfte. Enligt sökandenas uppfattning saknade kommissionen fog för att underlåta att beakta denna aspekt som en förmildrande omständighet i det angripna beslutet.

- 268 I punkt 3 sjätte strecksatsen i riktlinjerna har kommissionen angett att det kan utgöra en förmildrande omständighet om företaget har samarbetat effektivt i förfarandet utanför tillämpningsområdet för meddelandet om samarbete.
- 269 Kommissionen konstaterar i skäl 392 i det angripna beslutet att den med tillämpning av ovannämnda bestämmelse har gjort en prövning av huruvida ett av de berörda företagens samarbete hade gjort det lättare för kommissionen att fastslå att överträdelsen förelåg. I skäl 393 i det angripna beslutet slår kommissionen fast att det, med hänsyn till samarbetets begränsade omfattning och värde samt till sökandenas bestridande av faktiska omständigheter, inte fanns någon annan omständighet som kunde föranleda nedsättning av bötesbeloppet utöver tillämpningsområdet för samarbete, vilket under alla omständigheter ändå endast kan ske i undantagsfall i hemliga kartellfall.
- 270 Kommissionen gjorde en riktig bedömning när den slog fast att punkt 3 sjätte strecksatsen i riktlinjerna endast ska tillämpas i undantagsfall när det gäller hemliga karteller.
- 271 Tillämpningen av den ovannämnda bestämmelsen får nämligen inte leda till att meddelandet om samarbete förlorar sin ändamålsenliga verkan. Det framgår tydligt av meddelandet att detta beskriver under vilka förhållanden företag som är eller har varit parter i hemliga karteller med inverkan på gemenskapen kan belönas för sitt samarbete under kommissionens utredning. Härav följer att företagen i princip endast kan beviljas en nedsättning av bötesbeloppet på grund av sitt samarbete om de uppfyller de villkor som uppställs i nämnda meddelande.
- 272 Det har till exempel redan slagits fast att kommissionen kan förbehålla tillämpningen av punkt 3 sjätte strecksatsen i riktlinjerna åt det företag som var först om att förse kommissionen med information som möjliggjorde för den att utvidga utredningen



och vidta de åtgärder som var nödvändiga för att fastställa en allvarligare överträdelse eller en mer varaktig överträdelse (tribunalens dom av den 19 maj 2010 i mål T-11/05, Wieland-Werke m.fl. mot kommissionen, ej offentliggjort i rättsfallssamlingen, punkt 232, se även punkt 234).

- 273 I det förevarande fallet har sökandena för det första inte lämnat en tillräckligt detaljerad beskrivning av på vilket sätt och i vilken utsträckning deras samarbete har hjälpt kommissionen att bevisa omständigheterna i fråga.
- 274 För det andra konstaterar tribunalen att även om det framgick vid prövningen av den första grundens första del att sökandenas bekräftelse av vissa uppgifter i deras svar på meddelandet om invändningar har hjälpt kommissionen att bevisa Barlo-bolagens inblandning i fler konkurrensbegränsande möten, ska det ändå framhållas att sökandena fortsätter att just bestrida att detta svar på meddelandet om invändningar var sådant att det kan tjäna som bevisning för deras ansvar för den konkurrensbegränsande samverkan.
- 275 Under dessa omständigheter kan det inte anses visat att det föreligger sådana omständigheter som kan betraktas som en sådan förmildrande omständighet som sökandena har gjort gällande.
- 276 Denna invändning kan således inte godtas.
- 277 Slutligen underkänner tribunalen de argument som sökandena har anfört inom ramen för den andra grunden i den mån vissa av dessa argument ska uppfattas som ett påstående om att motiveringsskyldigheten har åsidosatts vad gäller fastställandet av bötesbeloppet och särskilt nivån för de beviljade nedsättningarna (se ovan punkterna 196, 217 och 218). Det följer nämligen av det ovan anförda att kommissionen i tillräcklig grad har redovisat de uppgifter som legat till grund för dess bedömning av överträdelsens svårighetsgrad och varaktighet. Kommissionen har också redovisat skälen till att den beslutade att sätta ned bötesbeloppet (skälen 335 och 372–374).

Den har således uppfyllt det väsentliga formkrav som motiveringsskyldigheten utgör (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 16 november 2000 i mål C-248/98 P, KNP BT mot kommissionen, REG 2000, s. I-9641, punkt 42). Motiveringsskyldigheten innebär inte att det ankommer på kommissionen att i beslutet redovisa sifferuppgifter avseende det sätt på vilket böterna har beräknats (se domen i det ovan i punkt 131 nämnda målet Microsoft mot kommissionen, punkt 1361 och där angiven rättspraxis). Kommissionen var därmed inte skyldig att lämna några ytterligare motiveringar till storleken på de nedsättningar som har beviljats.

### *Slutsats*

- <sup>278</sup> Av vad som anförts ovan följer att det angripna beslutet ska ogiltigförklaras, dels i den mån sökandena däri hålls ansvariga för deltagande i överträdelsen mellan den 1 november 1998 och den 23 februari 2000, dels i den mån kommissionen däri slår fast att sökandena har åsidosatt artikel 81.1 EG och artikel 53 i EES-avtalet genom att delta i en rad konkurrensbegränsande avtal och samordnade förfaranden som inte endast avsåg massiva plattor i PMMA, utan även formmassor i PMMA och sanitetsgods i PMMA. I övrigt ska yrkandena om ogiltigförklaring lämnas utan bifall.
- <sup>279</sup> När det gäller fastställandet av bötesbeloppet följer det av det ovan anförda dels att den ökning med 20 procent av utgångsbeloppet som kommissionen tillämpar i skäl 353 i det angripna beslutet ska ersättas med en ökning med 10 procent, dels att yrkandena om en ytterligare nedsättning av bötesbeloppet ska ogillas i övrigt.
- <sup>280</sup> De böter som sökandena åläggs enligt artikel 2 i det angripna beslutet ska således uppgå till 8 250 000 euro.

## Rättegångskostnader

- 281 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Enligt artikel 87.3 i rättegångsreglerna kan tribunalen besluta att kostnaderna ska delas eller att vardera parten ska bära sin kostnad, om parterna ömsom tappar målet på en eller flera punkter eller om särskilda omständigheter motiverar det.
- 282 I det förevarande fallet har sökandenas yrkanden delvis bifallits, och kommissionen har således tappat målet eftersom den hade yrkat att överklagandet skulle ogillas i sin helhet. Dock har sökandena tappat målet i den mån de hade yrkat att det angripna beslutet helt skulle ogiltigförklaras vad beträffar dem. Efter en skälighetsbedömning av omständigheterna i målet beslutar tribunalen därför att sökandena ska bära 60 procent av sina rättegångskostnader och ersätta 60 procent av kommissionens rättegångskostnader och att kommissionen ska bära 40 procent av sina rättegångskostnader och ersätta 40 procent av sökandenas rättegångskostnader.

Mot denna bakgrund beslutar

TRIBUNALEN (tredje avdelningen)

följande:

- 1) Artikel 1 i kommissionens beslut K(2006) 2098 slutlig av den 31 maj 2006 angående ett förfarande med tillämpning av artikel 81 EG och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/F/38.645 – Metakrylat) ogiltigförklaras dels i den mån det däri fastställs att Quinn Barlo Ltd, Quinn Plastics NV och Quinn Plastics GmbH har åsidosatt artikel 81 EG och artikel 53 i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) genom att delta i en rad konkurrensbegränsande avtal och samordnade förfaranden som inte endast**

**avsåg massiva plattor i polymetylmetakrylat, utan även formmassor i polymetylmetakrylat och sanitetsgods i polymetylmetakrylat, dels i den mån dessa bolag däri hålls ansvariga för deltagande i överträdelsen mellan den 1 november 1998 och den 23 februari 2000.**

- 2) Det bötesbelopp för vilket Quinn Barlo, Quinn Plastics NV och Quinn Plastics GmbH är solidariskt ansvariga enligt artikel 2 i beslut K(2006) 2098 slutlig, fastställs till 8 250 000 euro.**
  
- 3) Talan ogillas i övrigt.**
  
- 4) Quinn Barlo, Quinn Plastics NV och Quinn Plastics GmbH ska bära 60 procent av sina rättegångskostnader och ersätta 60 procent av Europeiska kommissionens rättegångskostnader.**
  
- 5) Kommissionen ska bära 40 procent av sina rättegångskostnader och ersätta 40 procent av Quinn Barlos, Quinn Plastics NV:s och Quinn Plastics GmbH:s rättegångskostnader.**

Czúcz

Labucka

Gratsias

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 30 november 2011.

Underskrifter

## Innehållsförteckning

Bakgrund till tvisten .....	II - 7965
Förfarandet och parternas yrkanden .....	II - 7971
Rättslig bedömning .....	II - 7973
Den första grunden: Åsidosättande av artikel 81 EG .....	II - 7973
Den första grundens första del: Felaktig bedömning av de möten och andra kontakter eller utbyten som Barlo-bolagen har varit inblandade i .....	II - 7974
— De fyra möten som det har medgetts att Barlo-bolagen närvarade vid ...	II - 7974
— Det ifrågasatta mötet i Barcelona i maj–juni 1999 (skäl 164 i det angripna beslutet) .....	II - 7992
— Huruvida Barlo-bolagen inte varit inblandade i några andra kontakter och utbyten .....	II - 8000
— Slutsats beträffande den första grundens första del .....	II - 8002
Den första grundens andra del: Felaktig bedömning av Barlo-bolagens deltagande i "ett sammanhängande, gemensamt och konkurrensbegränsande projekt" som omfattar tre produkter i PMMA .....	II - 8002
Den första grundens tredje del: Felaktig bedömning av Barlo-bolagens deltagande i en fortlöpande överträdelse .....	II - 8011
Den andra grunden: Åsidosättande av artikel 23.3 i förordning nr 1/2003, riktlinjerna och proportionalitetsprincipen .....	II - 8015
Den andra grundens första del: Felaktig bedömning av överträdelsens varaktighet	II - 8016
II - 8048	

Den andra grundens andra del: Felaktig bedömning av den påstådda överträdelsens allvar .....	II - 8018
Den andra grundens tredje del: Felaktig bedömning av de förmildrande omständigheterna .....	II - 8029
— Sökandenas passiva och underordnade roll i överträdelsen .....	II - 8030
— Den omständigheten att företaget i praktiken inte har tillämpat de avtal och förfaranden som överträdelsen består i .....	II - 8033
— Överträdelsens tidiga upphörande .....	II - 8038
— Införandet av ett program för att se till att konkurrensreglerna följs .....	II - 8039
— Ingen vinst, inget behov av avskräckande verkan och proportionalitet ...	II - 8041
— Det aktiva samarbetet i förfarandet utanför tillämpningsområdet för meddelandet om samarbete .....	II - 8042
Slutsats .....	II - 8045
Rättegångskostnader .....	II - 8046